

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

Historie a vývoj české měny

Kombercová Jana

© 2013 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ekonomických teorií

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Kombercová Jana

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Historie a vývoj české měny

Anglický název

History and Development of Czech Currency

Cíle práce

Na základě literární rešerše bude zpracován teoretický základ vypovídající o historii a vývoji české měny. V práci bude zhodnocen vývoj měnového kurzu české koruny v posledních letech a srovnán s kurzem jiných významných měn. Bude vyhodnocen dopad významných událostí na kurz české koruny.

Metodika

Pro zpracování literární rešerše bude využita metoda studia odborné literatury. Informace budou získávány z českých i zahraničních materiálů. Aktuální informace budou čerpány z odborných časopisů a internetových zdrojů. Pro konkrétní informace bude využit databázový systém ČNB. Využita bude metoda deskripce, komparace, analýzy.

Harmonogram zpracování

získání podkladových materiálů, odborných publikací k literární rešerši: 01/2012 - 05/2012

zpracování literární rešerše: 06/2012 - 09/2012

zpracování praktické části a formulování závěrů práce: 10/2012 - 12/2012

úpravy a dokončení práce: 01/2013 - 02/2013

odevzdání práce: 03/2013

konzultace s vedoucím práce: 01/2012 - 03/2013 (podle potřeby studenta)

průběžné předkládání dílčích částí práce: 09/2012, 12/2012, 02/2013

Rozsah textové části

40 - 50 stránek

Klíčová slova

česká koruna, Česká národní banka, devizové operace, dolar, euro, měnový kurz, měnový trh, zhodnocení měny

Doporučené zdroje informací

DĚDEK, Oldřich. Měnový otřes '97. Praha: ČNB, Sekce měnová, 2000. 82 s. ISBN 80-238-5460-7

FRAIT, Jan a KOTÁREK, Luboš. Dlouhodobý rovnovážný reálný měnový kurz a jeho determinanty. Praha: Česká národní banka, Sekce měnová, 1999, 89 s. ISBN 80-238-4757-0

HÁSKOVÁ, Jarmila et. al. Peníze v českých zemích do roku 1919. 1. vyd. Nuga, 1996. 158 s. ISBN 80-85903-04-0

HÁSKOVÁ, Jarmila aj.: Československé bankovky, státníky a mince 1919 - 1992. 1. vyd. Praha: Lunarion, 1993. 128 s. ISBN 80-85774-05-4

HRDÁ, Alena aj.: Bankovky a mince České národní banky 1993-1994. 1. vyd. Praha: Nuga, 1994, 110 s. ISBN 80-85903-00-8

NACHTIGAL, Vladimír: Česká ekonomika v 1. pol. 90. let porovnání s obdobnými evropskými ekonomikami. Praha: Česká národní banka, Institut ekonomie, 1997. 82 s. ISBN 80-238-0858-3

Vedoucí práce

Stará Dana, Ing.

Termín odevzdání

březen 2013

doc. Ing. Josef Brčák, CSc.
Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr.h.c.
Děkan fakulty

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Historie a vývoj české měny" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. 3. 2013

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Daně Staré, Ph.D., za cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěla k vypracování této bakalářské práce a jejímu zdárnému dokončení.

Historie a vývoj české měny

History and Development of Czech Currency

Souhrn

Bakalářská práce pojednává o historii a vývoji české měny. Zabývá se historickými aspekty od vzniku měny korunové, následně koruny československé a důležitými mezníky, které provázely historii Československa a ovlivňovaly vývoj měny až do vzniku samostatné české koruny. Dalším cílem je představení událostí, které se odehrály v nedávné historii již samostatné České republiky. Toto objasnění poskytuje teoretický základ pro zpracování pohybu kurzu české koruny v závislosti na těchto událostech ve vztahu s kurzem jiných významných měn. Cílem je také zachytit, kdy byla česká koruna vůči těmto měnám nejsilnější, eventuálně nejslabší a zda kurz koruny musela Česká národní banka usměrňovat intervencemi.

Summary

The bachelor thesis deals with the history and development of the Czech currency. It deals with the historical aspects of the currency of the crown, then the Czechoslovak crown and important milestones that accompanied the history of Czechoslovakia and affected the development currency until the establishment of the independent Czech crown. Another objective is to present the events that took place in recent history already independent Czech republic. This clarification provides a theoretical basis for the processing exchange rate movements of the Czech crown in response to these events in relation to the rate of other major currencies. It also aims to capture, when the Czech crown was against these currencies strongest, weakest and possibly whether exchange rate Czech National Bank had to guide by interventions.

Klíčová slova

Česká koruna, Česká národní banka, devizové operace, dolar, euro, měnový kurz, měnový trh, zhodnocení měny

Keywords

Czech crown, Czech National Bank, foreign exchange operations, dollar, euro, exchange rate, exchange market, currency appreciation

Obsah

1. Úvod.....	9
2. Cíl a metodika	10
3. Literární rešerše.....	11
3.1. Vyhlášení korunové měny.....	11
3.2. Rašínova měnová reforma v roce 1919.....	11
3.2.1. Okolkování bankovek při měnové reformě v r. 1919	14
3.2.2. Státovkový dluh a majetkové dávky	15
3.2.3. Vznik československé měny: „koruny československé“.....	16
3.2.4. Deflační politika, kurz koruny a tvorba zlaté rezervy	17
3.3. Meziválečné období a koruna – měna zlaté devizy.....	18
3.4. Měnová situace po Mnichovské konferenci.....	19
3.5. Poválečná měnová reforma r. 1945 a její počátky	20
3.6. Měnová reforma v roce 1945 a její průběh a důsledky	21
3.7. Peněžní reforma v r. 1953	22
3.7.1. Výměna peněz, anulování vkladů a vydání nových peněz v roce 1953.....	23
3.7.2. Dopady reformy a měnové uspořádání po roce 1953.....	24
3.8. Československá koruna v transformaci hospodářského systému 1990-1992	25
3.8.1. Kurzová reforma v roce 1992	26
3.8.2. Devalvační kroky ke stanovení úrovně kurzu koruny k americkému dolaru:.....	27
3.9. Měnová odluka v r. 1993	27
3.9.1. Volba kurzového režimu	28
3.9.2. Přípravná fáze výměny bankovek	29
3.9.3. Zákon o oddělení měny ze dne 2. února 1993.....	30
3.9.4. Rozdělení oběživa a vznik nových bankovek	32
3.10. Významné události v historii České republiky	33
3.10.1. Měnová krize v roce 1997.....	33
3.10.2. Sarajevský atentát.....	36
3.10.3. Vstup České republiky do Evropské unie	37
3.10.4. Pád vlády v roce 2009.....	39
3.10.5. Krize v Řecku.....	40
4. Praktická část	41
4.1. Vliv událostí v roce 1997 na kurz české koruny	41
4.2. Nejslabší kurz české koruny.....	43
4.3. Posilování české koruny v roce 2001	44
4.4. Posilování české koruny v roce 2002.....	45

4.5.	Vstup České republiky do Evropské unie	48
4.6.	Nejsilnější kurzy české koruny	49
4.7.	Pád vlády a dopad na českou korunu	51
4.8.	Řecká krize a dopad na českou měnu.....	52
5.	Zhodnocení výsledků a diskuze	56
6.	Závěr	60
7.	Zdroje:.....	61
8.	Přílohy.....	64

Seznam tabulek a grafů

TABULKA Č. 1: OBĚH BANKOVEK V LETECH 1914 – 1919.....	12
TABULKA Č. 2: ČESKÉ BANKOVKY OD ROKU 1993	33
GRAF Č. 1: POMĚR MĚNOVÉHO KOŠE V ROCE 1992.....	26
GRAF Č. 2: OBJEM NESPLACENÝCH EUROOBLIGACÍ (K 29. 7. 1997)	34
GRAF Č. 3: VÝVOJ KURZU KORUNY KE KOŠÍ MĚN USD A DEM V PÁSMECH OSCILACE	35
GRAF Č. 4: KURZ CZK/USD OD 2. 5. 1997 – 30. 6. 1997.....	41
GRAF Č. 5: KURZ CZK/SKK (MNOŽSTVÍ 100 SKK) OD 1. 9. 1997 DO 31. 1. 1998.....	42
GRAF Č. 6: KURZ CZK/DEM OD 1. 10. 1997 – 30. 11. 1997.....	42
GRAF Č. 7: KURZ CZK/EUR OD 1. 1. 1999 DO 22. 6. 2000.....	43
GRAF Č. 8: KURZ CZK/USD OD 3. 1. 2000 DO 29. 12. 2000.....	44
GRAF Č. 9: KURZ CZK/EUR OD 2. 1. 2001 DO 31. 12. 2001	44
GRAF Č. 10: KURZ CZK/USD OD 2. 1. 2001 DO 31. 12. 2001	45
GRAF Č. 11: KURZ CZK/EUR OD 3. 12. 2001 DO 19. 12. 2002.....	46
GRAF Č. 12: KURZ CZK/EUR OD 3. 6. 2002 DO 30. 10. 2002.....	46
GRAF Č. 13: KURZ CZK/USD OD 3. 12. 2001 DO 23. 12. 2002.....	47
GRAF Č. 14: KURZ CZK/USD OD 3. 6. 2002 DO 30. 10. 2002.....	47
GRAF Č. 15: KURZ CZK/EUR OD 2. 1. 2003 DO 15.12.2004.....	49
GRAF Č. 16: KURZ CZK/USD OD 2.1.2008 DO 31. 12.2008.....	49
GRAF Č. 17: KURZ CZK/EUR OD 2. 6. 2008 DO 28. 8. 2008.....	50
GRAF Č. 18: KURZ CZK/EUR OD 2. 2. 2009 DO 28. 4. 2009.....	51
GRAF Č. 19: KURZ USD/EUR OD 3. 5. 2010 DO 19. 7. 2010.....	52
GRAF Č. 20: KURZ CZK/EUR OD 1. 4. 2010 DO 30. 6. 2010.....	52
GRAF Č. 21: KURZ CZK/USD OD 1. 4. 2010 DO 30. 6. 2010.....	53
GRAF Č. 22: KURZ CZK/EUR OD 2. 1. 2012 DO 28. 5. 2012.....	54
GRAF Č. 23: KURZ CZK/EUR OD 1. 6. 2012 DO 31. 8. 2012.....	54
GRAF Č. 24: KURZ CZK/USD OD 3. 5. DO 28. 8. 2012.....	55

1. Úvod

Pojem měna lze chápat ve dvou rovinách. Je to označení pro soustavu peněz, upravenou národním zákonodárstvím, vymezenou dalšími vztahy a technickými parametry, která se dělí na základní jednotku, její díly a násobky. Druhý význam je její druh, v našem případě měna korunová. Peníze na českém území se vyvíjely od 1. století před naším letopočtem, kdy Moravané platili železem opracovaným do tvaru sekerovitých hřiven, kterým se říkalo duhovky. Vývoj peněz je spjat s vládou různých panovníků. První stříbrná mince byla ražena za vlády knížete Boleslava I., vlastní mince razili i Slavníkovci.

Už v patnáctém století ovlivňovalo podobu peněz mnoho faktorů, jako např. nedostatek mincí z důvodu nedostatku drahých kovů, ale i faktory politické. Po obsazení Kutné Hory husity, klesla těžba stříbra a tehdejší platidlo – pražský groš, ražený právě ze stříbra ve většině případů nahradily drobné měděné mince. Dalším důležitým mezníkem v dějinách peněz na českém území byla třicetiletá válka, protože zrušila domácí trh, který se tu do té doby vytvořil, a znehodnotila mince v českých zemích.

Vývoj se pohnul kupředu za vlády Marie Terezie. Byl zaveden jednotný peněžní systém, společná zlatková a tolarová měna. Došlo také k vydání prvních papírových peněz, tehdy se jednalo o bezúročné dluhopisy vídeňské banky. Základem hodnoty peněz bylo stále stříbro, což se změnilo po otevření dolů v USA, když jeho cena začala prudce klesat. Mnohé státy tato situace přiměla zavést měnu, která je založena na zlatě a tak učinilo i Rakousko-Uhersko zavedením měny korunové.

Korunová měna byla vyhlášena 11. srpna 1892. Po rozpadu Rakouska-Uherska byla korunová měna převzata pouze jednou nástupnickou zemí, a to Československou republikou.

2. Cíl a metodika

Na základě literární rešerše je zpracován teoretický základ vypovídající o historii a vývoji české měny. Představeny jsou hlavně reformy, které českou měnu formovaly a ovlivňovaly. Upozorněno je pouze na ty nejdůležitější události a souvislosti, které se ve vztahu k republice realizovaly. V popisu historie české měny není vycházeno jen z problémů právních nebo měnových ale je využito i aspekt politický, protože právě politické změny vyvolaly změny hospodářské. Dále je vyhodnocen dopad významných událostí na kurz české koruny. Práce objasňuje, zda byla situace po určitých událostech natolik vážná, aby ohrozila kurz české koruny natolik, že vyžadovala zásah ČNB v podobě devizových intervencí či zda události způsobovaly výkyvy, které by narušovaly stabilitu české měny.

Historie měny na českém území je zatížena třemi reformami. V roce 1919, 1945 a 1953. Toto teoretické pojednání, je zpracováno na základě studia odborné literatury, uvedené v seznamu použité literatury. Zhodnocení vývoje měnového kurzu české koruny v posledních letech, které je srovnáno s kurzem jiných významných měn, je sestaveno z aktuálních informací, které jsou čerpány převážně z internetových zdrojů, konkrétně z databáze České národní banky. Využita je metoda deskripce, komparace a analýzy devizových kurzů, které jsou zpracovány do okomentovaných grafů.

3. Literární rešerše

3.1. Vyhlášení korunové měny

Během vlády Františka Josefa I. byly provedeny tři důležité reformy. Za nejdůležitější je považována poslední reforma z roku 1892, kdy 2. srpna byla provedena peněžní reforma a peněžní jednotkou v Rakousku-Uhersku byla vyhlášena „koruna“, která se dělila na sto haléřů, a nahrazovala dosavadní stříbrný zlatník (zlatník odpovídal dvěma korunám).

Byl stanoven zlatý obsah nové peněžní jednotky, nešlo však čistě o zlatou měnu, neboť se nerazily zlaté mince. „Existovala pouze povinnost směňovat bankovky za zlaté devizy, tedy za devizy zemí, kde byla zavedena směnitelnost za zlato. Rakousko tak mělo měnu zlaté devizy.“¹

Peněžní reforma v roce 1892 zapříčinila stabilizaci měnových poměrů. Nastalo období klidného měnového vývoje, které by se dalo nazvat klid před bouří, kterou představovala 1. světová válka.

3.2. Rašínova měnová reforma v roce 1919

Čeští národohospodáři snili o vlastní měně už před závěrem první světové války, protože vlastní měna by byla jeden z prostředků k odpoutání se od vazeb na rakousko-uherskou monarchii. Ovšem k datu vzniku Československa, tj. k 28. 10. 1918 nebylo možno měnovou odstavku uskutečnit vzhledem k tomu, že Československo nemělo pevně stanovené hranice.²

Během války došlo ke znehodnocení peněz a rozmnožení oběživa, zejména v posledních letech 1. světové války, jak je zřejmé z tabulky č. 1. Objem bankovek za 5 let se zvýšil více než desetinásobně. Rakouská banka tedy vykazovala od roku 1914 tento oběh bankovek.³

---

¹ VENCOVSKÝ, F., Měnová politika v české historii, s. 24

² Kolektiv autorů, Měnové systémy na území Českých zemí 1892-1993, sborník z konference v Opavě, s.53

³ LACINA V., Formování československé ekonomiky 1918 – 1923, s. 82

Tabulka č. 1: Oběh bankovek v letech 1914 – 1919

(v mld. K)

Datum	Oběh bankovek (v mld. K)
23. 7. 1914	2,13
26. 10. 1918	3,68
konec roku 1918	35,59
28. 2. 1919	37,57

Zdroj: Lacina Vlastislav, Formování československé ekonomiky 1918 – 1923, s. 82

Současně hrozilo riziko inflace a měnového chaosu. Jedním z nástrojů, který měl snížit množství oběživa, bylo okolkování bankovek a později tisk vlastního platidla. Inflace byla regulována tím, že od 14. listopadu 1918 nesměla cedulová banka na území Československa vyplácet žirové účty peněžních institucí s výjimkou mezd a platů. Následně na to Alois Rašín nařídil oddělit české pobočky Rakouské poštovní spořitelny a 20. 11. 1918 byla zřízena Československá poštovní spořitelna.⁴

V prosinci a listopadu roku 1918 Rakousko-uherská banka začala zemi doslova zaplavovat přílivem nového oběživa bez řádného krytí a proto bylo nutno celý proces urychlit. Dne 27. října 1918 si naše republika vymohla v mírové smlouvě ustanovení, že za bankovky, které jsou vydané po 27. říjnu 1918 neručí.⁵

Důležitým mezníkem naší první měnové odluky bylo datum 28. 12. 1918, kdy Alois Rašín na jednání československé vlády vznesl požadavek na vojenské obsazení a zabezpečení území a hranic našeho státu do 3 týdnů, a ustanovila se meziministerská komise ke koordinaci měnové odluky.

Rašín v listě Karlu Kramářovi 30. 4. 1919 uvedl:

„...já svůj finanční plán kryji plně svým jménem, svou osobou a celým svým politickým já. Řekl jsem to v Národním shromáždění a mám povinnost tak učiniti spíše, že celý plán je můj, jedině můj a k nikomu jsem nešel na radu.“⁶

⁴ RAŠÍN, Alois, Můj finanční plán, s. 29-30

⁵ Kolektiv autorů, Měnové systémy na území Českých zemí 1892-1993, sborník z konference v Opavě, s.53

⁶ ČECHUROVÁ, J. Alois Rašín: dramatický život českého politika, s. 173

„Alois Rašín sledoval tři cíle:

1. vytvořit samostatnou československou měnu a odpoutat tuto měnu od měny rakousko-uherské,
2. provádět deflační politiku, tedy zhodnotit novou měnu zvýšením její kupní síly vnitřní, snižováním cenové hladiny, i vnější, tedy zvyšováním kurzu v zahraničí,
3. stabilizovat hodnotu československé koruny na této vyšší úrovni⁷

Program měnové reformy byl nesmírně náročný na přípravu a názory na její provedení a pojetí se střetávaly. Nakonec se vyhrotily do tří reformních směrů:

1. Repuidace – odmítnutí rakousko-uherských bankovek a nahrazení novými penězi v poměru 1:1
2. Devalvace – postupné znehodnocování předložených hotovostí a pohledávek
3. Restrikce – napravení rozvrácené měny restrikcí peněžního oběhu a uznání jen určitého množství předložených bankovek⁸

Na schůzi Revolučního shromáždění 25. února 1919 byl ministr financí zmocněn, aby nařídil okolkování bankovek a po přijetí zákona o okolkování bankovek, soupisu jmění Revolučním národním shromážděním a po jeho podpisu prezidentem republiky byly přesně o půlnoci z 25. na 26. února 1919 uzavřeny hranice a přerušen poštovní styk se zahraničím.

Reforma se dá shrnout do následujících opatření, která zveřejnil A. Rašín ve svém díle „Můj finanční plán“:

1. „Odpoutání našich bankovek od bankovek rakousko-uherské banky
2. Zmenšení oběhu bankovek nuceným držením části oběhu
3. Stanovení přípustného oběhu, zamezení přímých i nepřímých půjček státu v bankovkách, převzetí cedulového bankovníctví
4. Stažení valut, domácích i cizích kovových peněz, pro obchod se zahraničím a pro vytvoření kovového pokladu

---

⁷ VENCOVSKÝ, F. Vzestupy a propady československé koruny: historie československých měnových poměrů 1918-1992, s. 29

⁸ VENCOVSKÝ F., Vzestupy a propady československé koruny: historie československých měnových poměrů 1918-1992, s. 29

5. Rychlé zachycení jmění, zvláště movitého, provedením soupisu majetku jako příprava pro majetkové daně
6. Docílení aktivního rozpočtu novými daněmi a zvýšením starých
7. Majetkovou daní měly být státovky staženy z oběhu úplně, za současného zřízení cedulové banky, která vydávala platidla plně bankovně krytá, buď v korunové nebo v jiné měně, buď s oběhem nuceným, nebo bez něho dle stavu trhu a hospodářských poměrů.⁹

3.2.1. Okolkování bankovek při měnové reformě v r. 1919

Okolkování probíhalo na území Česka 3. – 9. března 1919, na Slovensku končilo o tři dny déle. Kolkovali se rakousko-uherské bankovky, které obíhaly na území Československa bez ohledu na národní příslušnost, v hodnotách 10, 20, 50, 100 a 1000 K. A tyto kolkované bankovky se staly první československou papírovou měnou.

Bankovky byly opatřeny nalepovacím kolkem rovnajícím se jednomu procentu jejich nominální hodnoty. Pouze tisícikoruna byla kolkována razítkem. Bankovky s hodnotou 25 a 200 K nebyly přijímány vůbec, oběh dvoukorun a korun byl zachován bez kolkování.

Zákon č. 84/1919 Sb. dále uvádí, že staženo bude z oběhu 50 % bankovek, které prohlásil za státní záručitelnou půjčku znějící na jméno, mezi osobami nepřevoditelnou, ze strany věřitele nevypověditelnou a ze strany státu splatnou kdykoliv. Úrok činil 1 %. Tyto půjčky nesměly být použity ke státním výdajům.¹⁰

V praxi dostávali občané samotné kolky, které si na vrácené bankovky mohli nalepit sami nebo si je mohli nechat označit ve výměnném středisku. Pokud si chtěl občan odnést bankovky ve výši 1000 K, musel u příslušné instituce složit 2010 K. Dotyčný pracovníkům tedy více ponechal, než si odnesl. Na jednocentní půjčku se tehdy pohlíželo skepticky a většina obyvatel tyto peníze považovala za ztracené.¹¹

---

⁹ RAŠÍN, A., Můj finanční plán, s.52,53

¹⁰ Československo, Zákon č. 84/1919

¹¹ Kolektiv autorů, Měnové systémy na území Českých zemí 1892-1993, sborník z konference v Opavě, s.56

Zmocňovací zákon k okolkování bankovek též ukládal občanům uvést soupis veškerého movitého i nemovitého majetku, i toho, který leží mimo území Československé republiky. U cenných papírů zahraničních i domácích jakéhokoliv druhu (akcie, dluhopisy, obligace) mohl ministr financí vybírat poplatek 0,5 % ze jmenovité hodnoty.

Prováděl se i soupis životních pojistek na kapitál a důchod, které se taktéž musely okolkovat, včetně pojistek na zásoby uloženého a dopravovaného zboží. Evidenční poplatek za tyto pojistky byl 1 K za kus.

K 1. 3. 1919 měly všechny právnické osoby povinnost sestavit likvidační bilanci.¹²

Dle Rašína bylo celkem k okolkování předloženo bankovek v hodnotě 7436 mil. K, z nichž bylo zadrženo oběživa za 2134 mil. K. Zadrženo tedy bylo cca 28,69 % oběživa.¹³

Tento stav se však odlišoval od konečného stavu předložených a zadržovaných bankovek po započítání výsledků z dodatečného kolkování a uvolnění části zadržovaného oběživa, poté, co v červenci 1919 nová vláda uvolnila 622 milionů K na převážně sociální účely, což se Rašína velmi dotklo.¹⁴

3.2.2. Státovkový dluh a majetkové dávky

„Pasivum Rakousko-Uherské banky, které bylo tvořeno úhrnem bankovek, žirových účtů, atd. na území Československa, přešlo na československý stát jako jeho dluh vůči emisní instituci. Nové peníze tedy byly státovkami a v aktivech Bankovního úřadu ministerstva financí a později Národní banky Československé bylo Československo uvedeno jako dlužník. Tak vznikl státovkový dluh, který představoval 10 189 905 599 Kč.“¹⁵

Výběr majetkových dávek a dávek z přírůstku majetku měl mít za následek snížení oběživa a tím pádem zvýšení kupní síly nové měny.

Rašín rozlišuje pojmy majetková dávka a majetková daň. Dávka měla být vybrána pouze jednou a neměla sloužit k posílení rozpočtu, nýbrž k umoření státovkového dluhu (vznikl stažením bankovek z oběhu při kolkování v březnu 1919, jedná se o dluh, který na sebe vláda převzala a týká se bankovek, žirových účtů, pokladničních poukázek na území

¹² Československo, Zákon č. 84/1919

¹³ RAŠÍN, A., Finanční a hospodářská politika Československa do konce roku 1921, s.37

¹⁴ ŠETRILOVÁ, J.: Alois Rašín, s. 89

¹⁵ VENCOVSKÝ, F., Vzestupy a propady československé koruny, s. 32

Československa a dohromady činil 10 084,3 mil. Kč). Oproti tomu měla být zavedena „mírná daň z majetku, jako doplněk daně z příjmů.“¹⁶

Dávky z přírůstku majetku znamenaly dávku z přírůstku majetku nabytého během války. Platily se tedy z rozdílu stavu majetku mezi 1. lednem 1914 a 1. březnem 1919 a měli dvě funkce. „Funkci monetární, tedy odčerpání inflační bezhotovostní kupní síly a fiskální – zdanit válečné zbohatlíky.“¹⁷ Z těchto opatření se očekával výnos cca 10 až 12 mld. Kč, ale neinkasovala se ani polovina, protože byly problémy s daňovými přiznáními, podvody, problémy s placením.

3.2.3. Vznik československé měny: „koruny československé“

Předchozími kroky byl osamostatněn peněžní oběh na území Československa, stále se však jednalo jen o okolované rakousko-uherské peníze. Další fází bylo rozhodnutí o přípravě vlastních peněz a o jejich oběhu

Dne 6. března 1919 zřízení BÚMF – Bankovního úřadu ministerstva financí, v jehož čele stál ministr financí a který zastával především emisní funkci, spravoval také státní půjčky v souvislosti s odlukou měny, žirové účty a pokladniční poukázky.

Koruna československá oficiálně vznikla zákonem č. 187/1919 Sb. z 10. dubna 1919 o úpravě oběhu a správy platidel. Uvažovalo se i o jiných názvech, např. sokol, hřívna, dolar, československý frank a místo haléřů stotiny, káňata, brka atp., protože historikové tvrdili, že název „koruna“ nemá žádnou oporu v české historii.¹⁸ Ministr financí dokonce uvažoval o dvojí měně. obchodní – frank a státovkové – koruna. Nakonec se tento návrh zamítl.

Po měnové odluce začal bankovní úřad urychleně připravovat tisk prvních československých platidel v hodnotě 1, 5, 10, 20, 50, 100, 500, 1000 a 5000. Šlo o státovky, protože jak jsme se již zmínili, emisní institucí byl Bankovní úřad ministerstva financí. Všechny tyto bankovky jsou opatřeny datem vydání 15. 4. 1919 a podpisem Aloise Rašína. Do oběhu však byly vydávány postupně od 7. července 1919 do 26. února 1920.¹⁹ Prvním českým platidlem byla stokoruna, která byla v oběhu od července 1919.

¹⁶ RAŠÍN, A.: Můj finanční plán, s.37 a 90

¹⁷ VENCOSKÝ, F.: Tři měnové reformy pro jednu generaci, čl. ve sborníku Fenomén Stalin, náhoda nebo nevyhnutelnost? 50 let od měnové reformy s. 119

¹⁸ Kolektiv autorů, Měnové systémy na území Českých zemí 1892-1993, sborník z konference v Opavě, s. 58

¹⁹ ŠŮLA, J.: Budování československé měny po první světové válce, s. 22

Státovky této první emise byly často falšovány, a proto byly některé nominální hodnoty vyměněny státovkami druhé emise, které byly vydávány do oběhu mezi 10. listopadem 1920 a 26. květnem 1924. První mince se začaly razit až v r. 1922.

3.2.4. Deflační politika, kurz koruny a tvorba zlaté rezervy

Kolkováním bankovek a prostřednictvím dávek z majetku a přírůstku z majetku byly provedeny první kroky ke snížení peněz z oběhu. Dohromady však nedosáhli předpokládaných výsledků a proto bylo potřeba přistoupit k dalšímu opatření a to ovlivnit cenovou hladinu přes měnový kurz tj. vysoký kurz koruny v zahraničí bude tlačit přes vývozní ceny na pokles cenové hladiny u nás a tím se zvýší kupní vnitřní síla koruny.²⁰

Rašínův hlavní cíl je zhodnocení koruny a tak začíná sledovat vývoj jednotlivých měn (německé marky, rakouské koruny atd.) a snaží se vysvětlit kolísání kurzu vzhledem k aktuální situaci v konkrétních zemích. Dokazuje, že příznivý nebo nepříznivý hospodářský či politický vývoj může ovlivnit měnový kurz.²¹

V roce 1921 se pokusí ovlivnit cenovou hladinu přes směnný kurz. K posílení měny bylo získáno několik půjček ze zahraničí a Rašínovi se předsevzetí o posílení koruny podařilo.²²

Rašínova peněžní politika směřovala k zavedení zlaté měny. Chtěla především vytvořit potřebnou zlatou rezervu, protože Rašín věřil ve znovuzavedení měny s kovovým základem. Nebylo to tak, že by si Rašín usmyslel vytvořit takovou měnu, ale nasvědčovala tomu i doba. V poválečné Evropě se chtěli vrátit ke zlatu jako spolehlivému základu měnové stability. Navrácení ke zlatu tedy mělo i aspekt psychologický – vrácení důvěry v peníze. Problém byl v tom, že republika trpěla nedostatkem zlatých zásob a řešil se těmito cestami:

- a) apelovalo se na obyvatelstvo a využívalo se jeho poválečné nadšení výběrem dobrovolných darů. Celkem se sešlo např. 94 520 zlatých mincí a medailí, 6,869 kg polodrahokamů)

---

²⁰ VENCOVSKÝ, F.: Vzestupy a propady československé koruny, s.46

²¹ RAŠÍN, A.: Můj finanční plán, s.103,109,110

²² VENCOVSKÝ, F.: Vzestupy a propady československé koruny, s. 47

- b) čtyřprocentní vnitřní valutová půjčka v únoru 1919 (zákonem č. 88/1919). Upisovala se ve zlatě, stříbře a valutách a byla splatná nejdříve po 4 letech. Úrok i jistina měly být splaceny v kovu nebo měně, ve které byly zapůjčeny. Dohromady bylo získáno cca 400 mil Kč v zastoupení 3260 kg ryzího zlata, 270 025 kg ryzího stříbra.²³

Rašín chtěl využít obecného zájmu o zlaté peníze a tak chtěl lidem poskytnout alespoň něco, co by zlaté peníze připomínalo. Tak vznikl nápad o dukátech. Měly být raženy z českého zlata a nést symboly české státnosti. Šlo o velkou akci, která našla legislativní oporu v zákoně č.29/1923 Sb. a konkretizaci ve vládním nařízení č.62/1923. Díky vyobrazení sv. Václava na lící straně mince se dukáty označovaly jako „svatováclavské dukáty“. Samotné ražby se bohužel Rašín kvůli tragické smrti nedožil.

Teprve stabilizace měnového vývoje, vyrovnaný státní rozpočet a vyrovnaná platební bilance v druhé polovině 20. let umožnila spojit českou měnu se zlatem.

3.3.Meziválečné období a koruna – měna zlaté devizy

V období let 1926 až 1938 se upevňovalo postavení Československé republiky. Co se týče měny, zahájila 1. dubna 1926 činnost Národní banka Československá (NBČS), zřízená dle zákona o akciové bance cedulové č. 347/1920 Sb. a později změněna a doplněna zákony č. 102/1925 Sb. a později č. 25/1934 Sb.²⁴

Banka byla pověřena správou měny a převzala funkci, aktiva i pasiva po Bankovním úřadu ministerstva financí (BÚMF). Měla na 15 let výsadní právo vydávat v ČSR bankovky. Její povinností bylo „udržovat kurz s cizími plnohodnotnými zlatými měnami na úrovni posledních dvou let“ (čl. III. zákona č. 102/1925 Sb.) a mít zlatou úhradu nejméně pětinu celkového oběhu bankovek, s podmínkou, že se ročně bude zvyšovat o 1 % až 35 %.²⁵

---

²³ VENCOSKÝ, F.: Měnová politika v české historii, s. 45

²⁴ Kolektiv autorů, Měnové systémy na území Českých zemí 1892-1993, sborník z konference v Opavě, s.17

²⁵ Kolektiv autorů, Měnové systémy na území českých zemí 1892 – 1993, Sborník z konference v Opavě, s.

Určení směru měnové politiky tedy bylo spíše obecné a její řízení nebylo určeno vládou nebo parlamentem. Rozhodoval názor hlavně bankovní rady, která prováděla měnovou politiku na vlastní odpovědnost.

Tento krok měl mnoho odpůrců, kteří namítali, že cena zlata již není tak stálá a má tendence ke zvyšování. Zlatá koruna česká se však zavedla opatřením Stálého výboru Národního shromáždění, ze 7. listopadu 1929 (č. 166/1929 Sb.), ve kterém bylo stanoveno:

§ 1: Koruna československá má hodnotu 44,58 mg zlata

§ 2: NBČS je povinna udržovat kurz bankovek na této úrovni

§ 3: Banka je povinna kupovat zlato u hlavního ústavu v Praze a u určených filiálkách v množství nejméně 12 kg ryzího zlata a má právo si při takovém nákupu srazit zkušební a ražebné dle sazby státní mincovny.²⁶

Měnový kurz už tedy nebyl určován svým poměrem ke zlatému americkému dolaru, nýbrž ke zlaté paritě.

3.4.Měnová situace po Mnichovské konferenci

Mnichovská konference, konaná ve dnech 28. - 29. září 1938, rozhodla o předání 30% našeho území s 33 % obyvatelstva a 60 % průmyslových kapacit Německu, Polsku a Maďarsku. To se týkalo i českých bank. Filiálky na zabraném území se musely zavřít nebo předat německým bankám. V listopadu bylo přijato nové státoprávní uspořádání a v lednu byl změněn název centrální banky na Národní banku česko-slovenskou.

Mnichovská konference se logicky dotkla i měny na odevzdaném území. Na obsazených územích došlo k okamžité likvidaci dosavadního peněžního oběhu. Nařízením z 15. října 1938 přestala být československá koruna v zabraných územích zákonným platidlem na sudetském území a byly zavedeny měny dle toho, komu území náleželo:

- Německo – říšská marková měna (zavedena v sudetoněmeckých zemích), měla účinnost od 11. 10. 1938 a 1 RM = 8,33 Kč
- Maďarsko – pengö, v poměru 100 Kč = 14,28 pengö
- Polsko – polský zlotý, v poměru 16 zlotých = 100 Kč.²⁷

---

²⁶ VENCOSKÝ F. Dějiny měnových teorií na českém území s. 70

V případě marky došlo ke skrytému podhodnocení kupní síly koruny, přestože pro povrchního pozorovatele se mohl tento poměr rovnat jako výhodný. Oficiální clearingový kurs RM a K před okupací byl totiž $1 \text{ RM} = 11,62 \text{ K}$. Tento kurs ovšem nebyl skutečnou paritou. Neboť německá marka, kvůli německému státně řízenému hospodářství neposkytovala svou pravdivou kupní sílu. Ve skutečnosti se 1 RM mohla rovnat pouze 4-7 K.²⁸

3.5. Poválečná měnová reforma r. 1945 a její počátky

Po válce bylo zastoupení měn v ČSR poměrně pestré. V oběhu jich bylo šest: protektorátní koruny, slovenské koruny, německé marky, polské zloté, maďarské pengö a poukázky československé východní armády. Proto je jasné, že musela být provedena měnová reforma, která tedy byla orientována na likvidaci inflačních poválečných peněz a hlavně vrátit penězům zpět funkci, kterou během okupace plnily.

Počátky přípravy reformy sahají do Londýna roku 1939, kde se utvořilo exilové centrum pod vedením Edvarda Beneše, který abdikoval 5. října 1938 a následně opustil zemi. Do exilu totiž po Mnichovské dohodě kromě prezidenta Beneše odešlo mnoho politiků, vojáků, kulturních činitelů a celá řada ohrožených občanů Československé republiky.²⁹ Toto uskupení vytvořilo emigrantskou československou vládu, která si získala mezinárodního uznání. Důležitou roli hrál ministr financí od r. 1941 Ladislav Feirabend, který utvořil měnový odbor. „Londýnské období“ se neomezilo pouze na analýzu a teoretické přípravy, ale byla dokonce zabezpečena příprava a následně i tisk bankovek v Anglii, což předjímalo hladký průběh reformy. Tento postup je velice pozoruhodný, vzhledem ke skutečnosti, že v této době se stupňoval německý konflikt a Anglie byla vystavena německým náletům. Celkem bylo do r. 1943 v Anglii vyrobeno 376 milionů kusů státovek s nominální hodnotou 24,8 mld. Kč.³⁰

Tento koncept se ovšem neshodoval s názory druhé exilové skupiny v Moskvě, pod vedením Klementa Gottwalda. Představy této skupiny počítaly s výrazným omezením soukromého vlastnictví a posílením vlivu státu v hospodářství. Jednání mezi těmito dvěma skupinami proběhlo v březnu 1945 v Moskvě a vyústilo ve vytvoření vlády v čele se

---

²⁷ VENCOSKÝ F.: Dějiny měnových teorií na českém území s.76

²⁸ NĚMEČKOVÁ V., Naše měna a peníze v zajištění politiky 1938-1947, s. 22

²⁹ NĚMEČKOVÁ V., Naše měna a peníze v zajištění politiky 1938-1947, s. 43

³⁰ VENCOSKÝ F.: Tři měnové reformy pro jednu generaci, čl. ve sborníku Fenomén Stalin, náhoda nebo nevyhnutelnost? 50 let od měnové reformy s 122

Zdeňkem Fierlingerem. Výsledky byly shrnuty do tzv. Košického vládního programu, který mimo jiné dále obsahoval seznam členů vlády, znárodnění a zkonfiskování majetku nebo 4 dekrety prezidenta republiky.³¹

3.6. Měnová reforma v roce 1945 a její průběh a důsledky

Dne 9. 10 1945 byla dekretem prezidenta republiky č. 91/1945 Sb. vyhlášena měnová reforma s účinností od 1. listopadu 1945. Tímto datem se stala jedinou uznávanou měnovou jednotkou Kč. Peníze dosud obíhající byly prohlášeny za neplatné a měněny do hodnoty 500 Kč za bankovky nové v poměru 1 koruna československá : 1 koruna protektorátní : 1 slovenská koruna. Zbytek peněz nad 500 Kč byl deponován na vázaných vkladech, z nichž bylo možno čerpat jen za určitých stanovených podmínek.³² Nová peněžní jednotka Kč byla bez určení zlatého obsahu.

Národní banka československá zvolila poměr 50 Kčs za 1 americký dolar, aby pomohl výhodně směňovat československé zboží a optimálně vystihl naše směnné možnosti.

Touto reformou došlo k odstranění měnové mnohokolejnosti a usnadnily se podmínky pro podnikatelskou činnost a pro veškeré finanční a výrobní operace. Stoupla i prestiž Československa, která tímto potvrdila kroky diplomatickopolitického rázu, díky kterým se ČSR stala zakladatelským členem breton-woodských institucí a mohla tedy čerpat výhod z Mezinárodního měnového fondu a Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj. Tyto měnové zásahy nezapříčinily stále větší prohlubování státních zásahů do hospodářského života.³³ To zapříčinil také Košický vládní program z dubna 1945, který naše hospodářství směřoval k direktivnímu centrálnímu řízení. Týkalo se to i peněz a plánovalo se postavit celý peněžní a úvěrový systém pod všeobecné státní vedení.

---

³¹ Košický vládní program: program nové čs. vlády Národní fronty Čechů a Slováků.

³² OLŠOVSKÝ, PRŮCHA a kol., Stručný hospodářský vývoj Československa do roku 1955, s. 333

³³ Kolektiv autorů, Měnové systémy na území Českých zemí 1892-1993, sborník z konference v Opavě, s. 91

3.7. Peněžní reforma v r. 1953

O opatření z r. 1953 lze hovořit jako o peněžní reformě, přestože nese základní znaky měnové reformy tj. nová měnová parita, devizový kurs, bylo zavedeno nové měřítko cen a stanoven vztah k drahým kovům. Avšak nebyla zavedená nová měnová jednotka, pouze došlo k výměně starých peněz za nové a proto je správný název „peněžní reforma“.

Za zlomový považujeme v mnoha směrech rok 1950. Sovětské vedení v této době bylo podrážděné z konfliktu s Jugoslávií, která si sama stanovila, jak se hodlá společensky rozvíjet a zároveň z Korejské války, kterou považovaly za předehru k třetí světové válce. Rozhodly proto upevnit politickou pozici Moskvy vůči svým satelitům a zlikvidovat ve vedeních jejich komunistických stran schopné jedince, kteří dokážou samostatně uvažovat a tím pádem všechny ostatní vystrašit.³⁴

Změna politického klimatu v Československu a jeho zařazení do sovětského geopolitického bloku spolu s mohutnými investicemi v období první pětiletky způsobilo dlouhodobé zatěžování české měny, které vyvrcholilo v r. 1953. Navíc od roku 1951 ztrácela Československá státní banka kontrolu nad měnou, hlavně z důvodu jejího hlavního úkolu - profinancování ekonomického vývoje v první pětiletce.³⁵

„Politici v Československu na začátku 50. let nevěděli, jak se vypořádat s přidělovým (lístkovým) hospodářstvím a vázaným (přídělovým) a volným trhem (volný trh – trh bez lístků, ale za pevné, státem stanovené ceny), a navíc ještě s černým trhem.“³⁶

Kvůli vázanému trhu (poskytoval levné výrobky za státem pevně stanovené ceny) existovala v této době představa, že obyvatelstvo není dostatečně zainteresováno na výsledcích své práce, proto se objevily návrhy jako sloučit lístkový a volný trh nebo úplné odstranění lístkového systému, které by ale zvýšilo poptávku, kterou by obchodní síť nemohli uspokojit. Nakonec se zvolila cesta peněžní reformy, která se s vysokou poptávkou vypořádala změnou cen. Vzhledem k vyšším cenám a zrušení lístkového

---

³⁴ PALÍŠKOVÁ M.: Měnová reforma byla politickým krokem, in Fenomén Stalin, náhoda, nebo nevyhnutelnost: sborník textů. 131-134

³⁵ JIRÁSEK Z., Čtyři roviny měnové reformy 1953, čl. ve sborníku Fenomén Stalin, náhoda nebo nevyhnutelnost? 50 let od měnové reformy s. 107

³⁶ JIRÁSEK Z., Čtyři roviny měnové reformy 1953, čl. ve sborníku Fenomén Stalin, náhoda nebo nevyhnutelnost? 50 let od měnové reformy s. 112

systemu klesla životní úroveň obyvatelstva, protože mzdy stouply o 4,5 %, zatímco ceny o 29 %. Reálné mzdy oproti roku 1952 tedy ve výsledku klesly o 12 %.³⁷

3.7.1. Výměna peněz, anulování vkladů a vydání nových peněz v roce 1953

Došlo k výměně dosavadních peněz za nové. Dosud platné peníze byly vyměněny v poměru 50:1 s tím, že do částky 300 Kč na osobu, byly peníze měněny za nové v poměru 5:1, zbytek v poměru 50:1. Vklady občanů, kteří nikoho nezaměstnávali odstupňovaně, částky nad 50 tis. v poměru 30:1.

Byly anulovány vklady z měnové reformy r. 1945, které k 1. 6. 1953 činily cca 80 mld. Kč - byly zrušeny v plné výši bez náhrady. Stejně se stalo i s pojistkami ve vázané měně (814,9 mil. Kč) a tuzemskými cennými papíry ve starých penězích (3340 mil. Kč.) Anulovány byly i veškeré státní dluhopisy (i emise z r. 1946) a všechny další tuzemské cenné papíry. Tyto kroky vedly ke snížení oběživa. 52 058,3 mld. bylo vyměněno za 1,4 mld. Kč.³⁸

Ještě v roce 1953 byly zničeny staré papírové peníze a mince a v květnu roku 1954 byly zničeny i dosud připravované peníze k vydání před peněžní reformou. "Jedním z důsledků peněžní reformy bylo, že skončilo oprávnění Státní banky československé k tisku platidel ve vlastní tiskárně. Dle usnesení vlády byla vyčleněna tiskárna ze SBČS a převedena jako socialistická organizace do působnosti ministerstva financí jako Státní tiskárna cenin. Ta měla tisknout peníze, kolkové ceniny a jiné státně důležité dluhopisy a SBČS se stala odběratelem jejich výrobků."³⁹

Nová platidla byla vydána do oběhu vyhláškou ministra financí č. 45/1953 Sb. ze dne 30. května 1953, o vydání peněz vzoru 1953. Od 1. 6. 1953 se staly na území ČSR jedinými zákonnými penězi bankovky 100, 50, 25 a 10 Kč, státovky hodnoty 5, 3 a 1 a mince 25, 10, 5, 3 a 1 haléř.⁴⁰

Papírová platidla z emise r. 1953 znamenají ideově i výtvarně oproti předchozím krok zpět.

³⁷ ŠOUŠA, ŠŮLA, Peníze v proměnách moderní doby, s.69

³⁸ HÁSKOVÁ J., Československé bankovky, státovky a mince, 1919-1992, s.31

³⁹ ŠOUŠA, ŠŮLA, Peníze v proměnách moderní doby, s.69

⁴⁰ HÁSKOVÁ J., Československé bankovky, státovky a mince, 1919-1992,s. 31

3.7.2. Dopady reformy a měnové uspořádání po roce 1953

Peněžní reforma, provedená 1. června 1953 a probíhající do 4. června 1953 měla dopady nejen ekonomické, ale i sociální a politické. Byla důsledkem hospodářské politiky komunistického režimu a jeho vazeb na SSSR. Jednou z klíčových osob této reformy byl Nikolaj Alexandrovič Ivanov, působící ve Státní bance československé. Jeho výroky naznačovaly, že československá měna je v sovětském bloku jediná v Evropě, která je dosud napojena na MMF a ne na rubl. Provedením reformy bylo pozbyto výhod pramenících z členství v breton–woodských institucích a československá ekonomika byla definitivně separována od rozvíjejícího se světa. Náhradou mělo být sepětí československé koruny se sovětským rublem. V padesátých letech tato skutečnost byla propagována jako pozitivní v tom smyslu, že rubl nepodléhal žádným kursovým výkyvům. Toto tvrzení je však dnes považováno za absurdní. Nepodléhal jim proto, že stál naprosto mimo oblast běžně užívaných světových měn.⁴¹ Měnový kurz byl tedy nadále přepočítáván na základě vazby k rublu (1 rubl = 1,80 Kčs).

Československo po provedené reformě tedy ještě více prohloubilo izolaci od rozvíjejících se států vyloučením z Mezinárodního měnového fondu, protože vůči němu byly porušeny základní závazky Československa. Reforma zasáhla veškeré obyvatelstvo. Součástí našich politických dějin se staly stávky, kterých bylo cca 120, demonstrace a individuální odpor občanů.

Měnová politika byla v této době podřízena cílům vytyčeným v direktivním hospodářství a skládala se v podstatě ze sestavování a dosahování tří druhů plánů, a to pokladního, který určoval oběh hotovosti v národním hospodářství, úvěrového, určující objem, strukturu a umístění bankovních úvěrů, a devizového plánu. Devizový plán determinoval devizové vztahy a měl zajišťovat vyrovnanou platební bilanci. Devizové hospodářství bylo plně v kompetenci pouze centrálních orgánů.⁴²

---

⁴¹ Kolektiv autorů, Měnové systémy na území Českých zemí 1892-1993, sborník z konference v Opavě, s. 96

⁴² VENCOSKÝ F., Dějiny měnových teorií na českém území, s. 246

3.8. Československá koruna v transformaci hospodářského systému 1990-1992

Sametová revoluce a období změn mezi 17. listopadem a 29. prosincem 1989 vedly k pádu komunistického režimu a k demontáži centrálně plánované ekonomiky. 20. září 1990 bylo osm měsíců po podání žádosti obnoveno členství Československa v Mezinárodním měnovém fondu a ve Světové bance.

Československá transformační strategie, která byla nazývána jako scénář ekonomické reformy, kterou parlament schválil 21. září 1990, Václav Klaus shrnul následovně:

1. „Pro úspěch transformace je důležitá správná makroekonomická politika. Nezbytná je restriktivní a fiskální měnová politika
2. Rozhodující je včasná a rychlá transformace vlastnických práv – privatizace ekonomiky ve velkém, protože podniky starého typu nereagují na nové signály ani na změny prostředí
3. Ceny, zahraniční obchod a devizové kursy byly liberalizovány od 1. ledna 1991“⁴³

V této době tedy došlo k obratu v řízení národního hospodářství od metod centrálního plánování na alokaci prostřednictvím finančního trhu. Zákony přijaté v roce 1989 se ukázaly být pro tento radikální krok nevyhovující a musely být novelizovány jako zákon o Státní bance československé (č. 22/1992 Sb.) a zákon o bankách (č. 21./1992). V souladu s těmito zákony se přistoupilo ke konstrukci metod a nástrojů emisní politiky.

Mezi metody a nástroje emisní politiky, které se nějakým způsobem dotkly měny patřily:

- „Zavedení emise vlastních pokladničních poukázek v červenci 1992
- Zavedení denního devizového fixingu v září 1992, kterým banka mohla ovlivňovat vývoj kurzu koruny na devizovém trhu.“⁴⁴

---

⁴³ KLAUS, V.: Cesta k tržní ekonomice, s. 79

⁴⁴ VENCOSKÝ F.: Vzestupy a propady československé koruny, Historie československých měnových poměrů 1918-1992, s.181

3.8.1. Kurzová reforma v roce 1992

Kurzová reforma byla nutná, aby kurzový režim odpovídal tržním poměrům v devizové oblasti a aby vyjadřoval reálný vztah mezi domácími a světovými cenovými parametry.

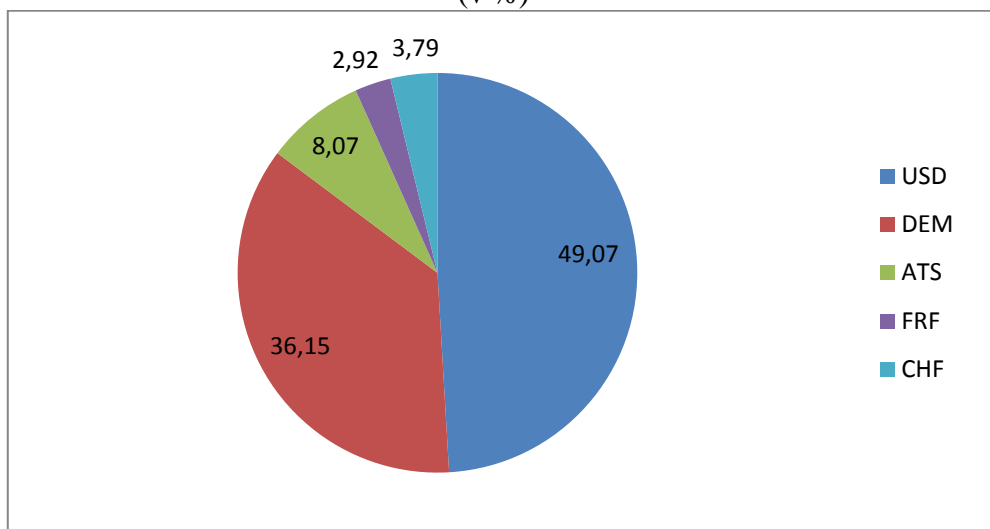
Probíhala ve třech směrech:

- „Byl zaveden jednotný kurz koruny – došlo k odstranění diferenciací kurzových hladin, představovaných zejména existencí tzv. obchodního kurzu, kurzu pro neobchodní platy a dále turistického kurzu, který byl jiný pro cizince a jiný pro tuzemce.
- Stanovena úroveň kurzu koruny k americkému dolaru
- Nutno řešit kurzové relace, tj. vztahy mezi devizovými kurzy volně směnitelných měn mezi sebou, a tím jejich kurzy k československé koruně.“⁴⁵

Základem tohoto porovnávání byl podíl hlavních světových měn v průměrném měnovém koši. Byl sestaven tak, že na jeho složení se podílelo ke konci roku 1992 pět měn: Mezi těchto pět měn patřila německá marka, americký dolar, švýcarský frank, francouzský frank a britská libra.

Graf č. 1: Poměr měnového koše v roce 1992

(v %)

Zdroj: Vlastní zpracování, data: Vencovský F., Měnová politika v české historii

⁴⁵ VENCOVSKÝ F., Měnová politika v české historii, s. 80

3.8.2. Devalvační kroky ke stanovení úrovně kurzu koruny k americkému dolaru:

Vzhledem ke stále probíhajícímu transformačnímu procesu bylo potřeba stanovit „startovací“ kurz, který by reálně odpovídal situaci v předpokládaném vývoji devizové poptávky a nabídky.“Problém spočíval v tom, že stanovení a udržování kurzu na tržní úrovni, tj. na úrovni, která vede k rovnováze v platební bilanci, nutně vyžadovalo provedení výrazné devalvace čs. měny, tj. zdražení deviz natolik, aby se na vnitřním trhu vyrovnala nabídka deviz s poptávkou po nich.”⁴⁶

„8. ledna 1990 byla koruna devalvována proti volným měnám o 18,6 % a současně revalvována proti převoditelnému rublu o 10 %. Tento rok byl veden snahou řešit kurzem nerovnováhu v nabídce a poptávce různých druhů deviz. To se však nepodařilo. Kurzové zásahy nebyly provázeny adekvátními systémovými zásahy na ostatních úsecích ekonomického řízení.

15. října 1990 byla snížena hodnota koruny vůči americkému dolaru o 54,5 %. Tento vážný krok souvisel s rozhodnutím o zavedení vnitřní směnitelnosti koruny, kdy bylo nutno stanovit kurz na takové úrovni, aby zdražení deviz vyrovnalo na vnitřním trhu devizovou nabídku s devizovou poptávkou.

28. prosince 1990 byl kurz koruny dále devalvován o 16 % na 28,- Kč za 1 USD, kdy šlo vlastně o upřesnění kurzu na novou cenovou hladinu ve světě a o sjednocení o obchodního a turistického kurzu. – Zároveň, aby byla ztlumena poptávka po devizách, zavedla se 20%-ní dovozní přírážka na ceny zboží pro konečnou spotřebu.“⁴⁷

3.9. Měnová odluka v r. 1993

Dva nové státní útvary vznikly 1. ledna 1993, a proto bylo nutno federální měnu rozdělit. Jak uvádělo programové prohlášení vlády ČR: „Existence jednoho státu znamená existenci jedné měny na celém jeho území, jakož i jedné měnové politiky, prováděné jednou centrální bankou. Dodržení této zásady je i základním východiskem vlády ČR ke všem jednáním o státoprávním uspořádání.“⁴⁸

⁴⁶ TOŠOVSKÝ, J. První zkušenosti s působením systému vnitřní směnitelnosti koruny, s.339

⁴⁷ VENCOVSKÝ, F.: Vzestupy a propady československé koruny, Historie československých měnových poměrů 1918 – 1992, s.181 – 182

⁴⁸ PROKOP, L.:Příprava a průběh měnové odluky v České republice v r. 1993, s.8

Toto prohlášení poukazuje na osamostatnění měny, ale část české vlády zastávala názor, že oddělení republik bylo pro českou veřejnost velký „politický šok“, a nepřáli si, aby se šok politický materializoval do šoku národohospodářského, protože Slovensko bylo našim nejvýznamnějším obchodním partnerem.

Otázka dalšího fungování československé koruny byla tedy předmětem řady diskuzí, v nichž se nejednou objevoval názor řešení této situace pomocí měnové unie s jednou nebo dvěma měnami, resp. dvě měny navzájem směnitelné se stejným režimem směnitelnosti vůči třetím zemím. Tato vize vycházela právě z propojenosti našich ekonomik, odpůrci však argumentovali existencí závažných odchylek od obecných předpokladů, které jsou nezbytné pro zdárné fungování měnové unie a především vyšší efektivnost české ekonomiky, vyšší dovozní náročnost a zároveň nižší výkonnosti exportu ekonomiky slovenské. Slovenská ekonomika byla více závislá na odbytu v ČR a na dodávkách z ČR, vzájemná bilance byla tedy dlouhodobě aktivní ve prospěch ČR.⁴⁹

Nakonec tedy došlo k uzavření smlouvy mezi Českou a Slovenskou republikou o měnovém uspořádání. Toto uspořádání mělo usilovat o udržení ekonomických vazeb mezi státy, ale nepřekonal počáteční skepsi a nedůvěru.

„Slovenské firmy i domácnosti materializovaly svoji nedůvěru v reálný přesun úspor a likvidity do České republiky v očekávání brzkého rozpadu unie a následné devalvace slovenské měny. Likvidní situace Slovenska se po celý leden 1993 zhoršovala a začala mít vliv i na platební schopnost a disciplínu vůči českým exportérům.“⁵⁰ Dle Pavla Kysilky, který byl v roce 1993 viceguvernérem ČNB, byl právě toto argument, kterým vyzvala česká vláda slovenskou stranu k ukončení unie.

3.9.1. Volba kurzového režimu

V souvislosti s postupným oddělením měn vyvstala otázka volby kurzového režimu a stanovení výchozího kursu mezi oběma měnami. Výchozí představy operovaly buď s počátečním floatingem, který by mohl pomoci při hledání rovnovážné úrovně kursu, a s jeho nahrazením nějakou vhodnou variantou řízeného floatingu resp. postupných úprav kursu, nebo naopak v první fázi s fixním a posléze s plovoucím měnovým kursem.⁵¹

---

⁴⁹ Kolektiv autorů: Otázky měnové spolupráce mezi nástupnickými státy ČSFR. Praha, SBCX, 1992

⁵⁰ KYSILKA, P.: Měnová odluka provedená v roce 1993, Sborník z konference

⁵¹ HOŘČICOVÁ, M.: Je těsné sepětí měn České a Slovenské republiky schůdné. FÚ 11/1992, s.11

U fixního kurzu byly obavy s nastavením jeho výchozí úrovně, protože bylo zcela jasné, že kurz 1:1 by nebyl dlouho udržitelný.

Ekonomové Institutu ekonomie SBČS pod vedením O. Dědka předložili návrh na projekt clearingové unie. Ta by umožnila rozložit šok z rozpadu původně jednotné ekonomiky a měny do delšího časového období a nenarušila by tedy existující obchodní vztahy. Tento návrh uspěl a byl později s drobnými změnami realizován.⁵² V září roku 1992 bylo zavedeno oscilační pásmo, v němž se mohl kurz koruny pohybovat v rozmezí pouze plus minus 0,5 procentního bodu. Na jaře roku 1993 byl zároveň redukován původní pětiměnový koš na dvousměnový v poměru 65 % německá marka a 35 % americký dolar. Poměr odpovídal váze jednotlivých zemí v zahraničním obchodu České republiky. Nová měna tedy převzala štafetu československé koruny, která také byla pevně navázaná na koš měn. Její kurz tedy nebyl určován trhem, ale politikou centrální banky, která se zavázala kurz udržovat v úzkém flukтуаčním pásmu.

3.9.2. Přípravná fáze výměny bankovek

Vzhledem k tomu, že scénář rozpadu unie se dal předpokládat, byla přípravná fáze výměny započata již v listopadu a prosinci roku 1992. Zodpovědná za ní byla centrální řídicí komise vedená viceguvernérem ČNB, která čítala zhruba 50 členů. Tato fáze spočívala v hledání technicky i organizačně nejschůdnějších variant odluky, které byly potom zveřejněny v zákoně o oddělení měny, v nařízení vlády k provedení tohoto zákona a ve vyhlášce České národní banky. Angažovány do této akce byly instituce jako spořitelny a pošty, které sloužily jako výměnná místa (cca 4000), dále Komerční banka, která spolu s pokladnou ČNB zajišťovala okolkování, armáda, jako bezpečnostní záloha kapacity policie a také ministerstvo vnitra a policie.

V přípravné fázi bylo okolkováno cca 20 mld. bankovek.

K zajištění plynulého náběhu výměn bylo nutno zajistit určité minimální množství nakolkovaných bankovek a použít tak všechny rezervy bankovek ČNB a určité množství stažené k tomuto účelu z oběhu. Za technicky přípustnou variantu pro výměnu se jeví dva až čtyři dny. Na své jediné poradě 19. 1. 1993 vládní skupina rozhodla o čtyřech

---

⁵² VENCOSKÝ, F.: Dějiny měnových teorií na českém území, s. 379

dnech, což bylo příznivé pro občany, ale znamenalo to náročnost pro organizátory. Mimo jiné vládní skupina dospěla na této poradě k těmto závěrům:

- „Rozhodnutí o odluce učinit až po dohodě se slovenskou stranou a koordinaci s ní;
- koordinovat se SR zamezení přesunu peněz přes hranice ČR – SR bezprostředně po oznámení odluhy veřejnosti;
- připravit clearingový platební styk se SR“⁵³

Nebylo jednoduché určit výši maximální částky pro výměnu. Čím vyšší povolená částka, tím se bude muset zvětšit objem peněz na výměnných místech, což znamenalo vyšší stažení peněz z oběhu a z rezerv. Experti ČNB za nejoptimálnější možnost zvolili částku 4000 Kčs pro občana staršího patnácti let a pro osobu mladší patnácti let 1000 Kč.

Pro výměnu další hotovosti byly ve dnech výměny zvoleny poštovní poukázky, poukázky ČNB a vkladové instrumenty spořitelny a poštovní banky.

Občané České republiky nakonec celou situaci ulehčili tím, že svou hotovost s předstihem uložili na bankovní účty u svých bank.⁵⁴

3.9.3. Zákon o oddělení měny ze dne 2. února 1993

Tento zákon blíže vysvětluje souvislosti, které se týkají způsobu, jakým dochází k oddělení měny. Kdo oddělení měny provádí a v jakém poměru, dále se v něm parlament usnází na tom, jakou lze směnit nejvyšší částku a další podrobnosti, které si zde přiblížíme.

Oddělení měny provedla ČNB okolkováním bankovek vydaných Státní bankou československou, které byly zákonnými penězi⁵⁵ na území ČR ke dni účinnosti tohoto zákona.

Ode dne oddělení měny byly zákonnými penězi na území České republiky pouze bankovky okolkované dle tohoto zákona a bankovky, u kterých předpis nestanovuje, že podléhají okolkování tj. 10, 20, 50 Kč, resp. Kč a mincí.

„Nominální hodnota závazků a pohledávek vyjádřená v korunách československých se ke dni oddělení měny přepočte na koruny české v poměru jedna ku jedné.“⁵⁶

Oprávněným osobám tj. fyzické osoby, které měly ve dnech výměny trvalý pobyt v ČR nebo měly na území ČR přiznaný status uprchlíka vyměňovaly bankovky vybrané

⁵³ HRDÁ, A.: Bankovky a mince České národní banky, 1993-1994, s.18

⁵⁴ HRDÁ, A.: Bankovky a mince České národní banky, 1993-1994, s.28

⁵⁵ Česká republika, § 56 zákon č. 6/1993 Sb. o České národní bance

⁵⁶ ŠOUŠA, ŠŮLA, Peníze v proměnách moderní doby, s.323

organizační jednotky, mezi které patřila Česká pošta, s.p. nebo vybrané pobočky České spořitelny. Zároveň výměnné místo vyznačí výměnu bankovek v průkazu totožnosti. Cizincům, s výjimkou fyzických osob, které mají dlouhodobý či trvalý pobyt na území Slovenské republiky prováděla výměnu bankovek Česká národní banka a vybrané pobočky bank, které určil guvernér ČNB, a měnila se hotovost do výše legálně nabyté československé měny na základě předložení cestovního dokladu, nebo dokladu který ho nahrazuje a do kterého bude výměna bankovek následně vyznačena.

Za oprávněné osoby do 15 let a osoby zbavené způsobilosti výměnu prováděli zákonní zástupci s platným dokladem totožnosti a dokladem, který potvrzoval postavení zákonného zástupce. Ani oprávněné osoby nutně nemusely provádět výměnu osobně, ale mohly svůj doklad totožnosti předat jiné oprávněné osobě, která je zastoupila.

Osobám, jimž fyzický, duševní stav či jiné objektivní důvody neumožňují se na výměnná místa dostavit (např. lidé v léčebných, nápravných zařízeních, ústavech apod.) byly povinny výměnu zajistit právě zařízení, ve kterých se oprávněný nacházel.⁵⁷

Právníkům osobám, které měly sídlo v České republice, s výjimkou bank, prováděly výměnu jednorázově banky, u kterých měly tyto subjekty zřízen účet.

Bankám stanovovala způsob výměny Česká národní banka.⁵⁸

Zákon ve své poslední části tj. v ustanovení společných, přechodných a závěrečných ukládá, že se pohledávkám, které jsou splatné ve dnech výměny a nelze je uhradit bezhotovostně, prodlužuje splatnost o 14 dní. To se však netýká pohledávek jako zdravotního pojištění, nemocenské, sociálního zabezpečení a daní z příjmu.

Ode dne účinnosti tohoto zákona až do dne stanoveného vládou museli podnikatelé (fyzické i právnické osoby), veškeré platby nad 10.000,- Kč provádět bezhotovostně, což se netýkalo pouze placení daní. Za porušení této povinnosti ukládalo ministerstvo financí pokutu ve výši 20 % ze zaplacené částky.

Výměna bankovek byla nakonec realizována od 8. – 12. 2. 1993 po rozsáhlé informační kampani pro občany. Dnem 8. února 1993 tedy začala existovat poprvé měna „koruna česká“ a samozřejmě „slovenská koruna“.

---

⁵⁷ HRDÁ, A.: Bankovky a mince České národní banky, 1993-1994, s.28

⁵⁸ ŠOUŠA, ŠŮLA, Peníze v proměnách moderní doby, s.323

3.9.4. Rozdělení oběživa a vznik nových bankovek

Jednou z klíčových otázek měnové odluky byl způsob odlišení bankovek a mincí dvou samostatných bank.

„Pro odlišení bankovek obou nových měn přicházelo v úvahu několik možných postupů:

1. vydání provizorní nové emise bankovek
2. okolkování bankovek nalepovacími kolky
3. razítkování bankovek mechanickými frankotypy.“⁵⁹

Z možných variant nakonec vyvstalo řešení v podobě kolkování bankovek tří nejvyšších hodnot (100, 500 a 1000 Kč), v kombinaci s bankovkami v hodnotě 1000 Kč a souběžným vydáním nových českých bankovek v hodnotě 200 Kč a mincí 10, 20, 50 Kč.

Bylo jasné, že kolkování je jen přechodnou možností a časem bude nutno kolkované peníze nahradit novými bankovkami. Proto se pracovalo na přípravě českých platidel. Již v roce 1990 byla vyhodnocena anonymní anketa mezi občany, zjišťující jaké osobnosti by lidé rádi na bankovkách viděli. V soutěži se objevila jména 133 osobností, z nichž se nejčastěji opakovali T. G. Masaryk, Karel IV., J. Hus, Cyril a Metoděj, J. A. Komenský, sv. Anežka aj. Poté byla vyhlášena soutěž na umělecké návrhy, po které byl požádán o spolupráci Oldřich Kulháněk.⁶⁰

Po měnové rozluce byla příprava bankovek již v pokročilém stádiu. Prioritně se jednalo o bankovky 200 Kč a 1000 Kč. Dvousetkoruna měla v oběhu nahradit stokorunu, která svou velikostí působila problémy při strojové manipulaci. Tisícikorunu bylo nutno nahradit bankovkou, která by měla účinnější ochranné prvky, protože v letech 1991 a 1992 počet padělků této hodnoty stále vzrůstal.⁶¹

Časem byly dodělány i bankovky ostatní jak ukazuje tabulka č. 2.

---

⁵⁹ SURGA, L.: Bankovky a mince České národní banky 1993-1994, s. 23

⁶⁰ SURGA, Pekárek: České bankovky a mince 1993 – 1998, s.24 – 25

⁶¹ SURGA, L.: Bankovky a mince České národní banky 1993-1994, s. 24

Tabulka č. 2: České bankovky od roku 1993

Hodnota	Datum vydání do oběhu	Portrét na bankovce
20	20. 4. 1994	Přemysl Otakar I.
50	6. 10. 1993	Sv. Anežka Česká
100	30. 6. 1993	Karel IV.
200	8. 2. 1993	Jan Amos Komenský
500	21. 7. 1993	Božena Němcová
1000	12. 5. 1993	František Palacký
2000	1. 10. 1996	Ema Destinová
5000	15. 12. 1993	T. G. Masaryk

Zdroj: Surga, Pekárek – České bankovky a mince 1993 – 1998, s. 37

3.10. Významné události v historii České republiky

Novodobé dějiny s sebou přinesly řadu událostí, které se nějakým způsobem dotkly obyvatelstva České republiky. Některé z nich byly překvapením (pád vlády), jiné byly přirozeným vyústěním dlouhého procesu (vstup ČR do Evropské unie).

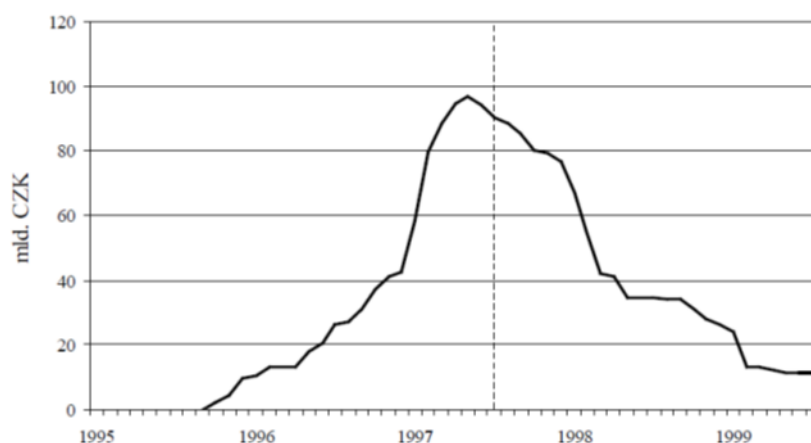
3.10.1. Měnová krize v roce 1997

V posledních deseti letech 20. století byly hospodářské dějiny poznamenány zvýšenou nestabilitou finančních trhů, měnových krizí a otřesem národních ekonomik. Mezi nejvýznamnější události v tomto směru patří zhroucení rublu v roce 1998, či měnová krize v Thajsku kolem 13. května 1997, která vyvolala první závažné signály o oslabení české koruny. V porovnání s těmito kapitoly světových dějin je měnový otřes v České republice v roce 1997 pro světová měřítká pouze zanedbatelným momentem. Nicméně z českého měřítka zůstává tento případ velmi zajímavý.

Analytici už od počátku roku 1997 shledávali investování do českých aktiv jako rizikové, přesto došlo v prvním čtvrtletí k enormnímu růstu korunových euroobligací. Za celý rok 1996 bylo evidováno 26 emisí korunových obligací v celkové hodnotě 1, 2 mld. USD, zatímco jen za první čtvrtletí roku 1997 to bylo již 35 emisí v hodnotě celkem 1, 7 mld.

USD. Důvodem zřejmě byla dosavadní stabilita české koruny a krátký horizont investování, který byl 1 až 2 roky.⁶²

Graf č. 2: Objem nesplacených euroobligací (k 29. 7. 1997)

Pramen: Česká národní banka

Vlna korunových euroobligací přišla v nevhodnou dobu, protože měla za následek posilování koruny, právě když se vyhrocoval problém deficitu na běžném účtu platební bilance.⁶³

Situace v politice směřovala k stále větší nestabilitě, vzhledem ke špatným zprávám z ekonomiky, podpořená dále patovým výsledkem voleb do parlamentu a ve finanční sféře tunelováním fondů. Mezi vládou a centrální bankou vládlo také napětí s otázkou: Kdo může za zpomalení hospodářského růstu?

Situace v jihovýchodní Asii poté otrásla i důvěrou finančníků v českou měnu, protože se zdálo, že naše makroekonomická nestabilita vykazuje právě podobné známky jako ta v jihovýchodní Asii. Investoři, kteří se do Česka do té doby hrnuli, začali koruny rychle

⁶² VENCOVSKÝ, F. a kol. Dějiny měnových teorií na českém území, s. 395

⁶³ DĚDEK, Oldřich: Měnový otřes 97, s. 52

prodávat a měna začala oslabovat. ČNB musela udržet korunu ve stanoveném flukтуаčním pásmu a tak začala prodávat devizy, což na udržení kurzu nestačilo.⁶⁴

Krise propukla 15. května 1997, když výrazně poklesl kurz koruny. Během jedné hodiny koruna ztratila 100 bazických bodů a v krátké době dosáhla až 5% pod centrální paritou, jak je zřejmé z následujícího grafu.

Graf č. 3: Vývoj kurzu koruny ke koší měn USD a DEM v pásmech oscilace

Zdroj: Data o kurzech USD a DEM: Česká národní banka.

V grafu je zobrazena v korunách hodnota portfolia, který je tvořen 0,036121 marky a 0,12305 dolaru, což odpovídá vazbě koruny na marku a dolar v závěrečném období režimu fixního kurzu. V květnu roku 1997 tedy došlo k prolomení hranice oscilace, bylo proto nutné prohlásit změnu režimu. 26. května 1997 ČNB společně s vládou ČR oznámila zrušení režimu fixního měnového kursu, který byl řadu let považován za jeden z pilířů transformace. Česká koruna tedy přešla na režim řízeného plovoucího měnového kurzu, s DEM jako referenční měnou.⁶⁵ Šlo tedy spíše než o krizi kurzu, o krizi kurzového režimu. Tím spíše, když kurz byl v očích veřejnosti vnímán jako odraz celkového stavu hospodářství a hodnotili podle něho úspěšnost transformace.

⁶⁴ 20 let české koruny: Kdo zachránil českou měnu?. *Česká televize* [online]. 7.2. 2013. [cit. 2013-02-12]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/213359-kdo-zachranil-ceskou-menu>

⁶⁵ VENCOSKÝ, F. a kol. Dějiny měnových teorií na českém území, s.396

Reakcí na zrušení oscilačního pásma hrozil pád měny, kterému se centrální banka snažila zabránit několika intervencemi (např. prohlášením, že pro nejbližší období očekává pohyb průměrného kurzu v intervalu 17-19,50 CZK/DEM, čímž usilovala o ukotvení kurzových očekávání). Tato opatření a další omezení likvidity vedly ke kulminaci úrokových sazeb na peněžním trhu a tak se podařilo zabránit přestřelení kursu, který po zrušení pásma oslabil o 8 procentních bodů.

Koruna nadále oslabovala i po zavedení řízeného floatingu až do konce roku 1997. Mezi 12. únorem 1997 a 9. lednem 1998 ztratila koruna vůči měnovému koši více než 20 procentních bodů. V roce 1998 se situace zvrátila a koruna získala 20. října 1998 více než 17 procentních bodů zpět, především díky procesu obnovy vnitřní rovnováhy. Díky oslabení kurzu koruny došlo k oživení vývozu, který měl za následek další hospodářský vzestup a pokles deficitu běžného účtu.

Začala vznikat nestandardní situace a to relativně silná koruna v kombinaci s nepříznivým vývojem reálné ekonomiky. Tuto situaci popisuje J. Frait jako tzv. dvourychlostní ekonomiku. Tato ekonomika je dána odlišným vývojem v sektoru ovládaném převážně zahraničními firmami a v sektorech ovládaných domácími subjekty a státem.⁶⁶

Dle jedné skupiny odborníků se musel nepříznivý vývoj ekonomiky dříve či později projevit oslabením koruny, ať už plynule nebo šokově, a dle druhé skupiny česká koruna zůstane nadále relativně silná, či ještě posílí.

3.10.2. Sarajevský atentát

Rok 1997 nebyl jen rokem krize kurzového režimu, ale především politické nestability, která vyústila v historicky první pád vlády v České republice.

Samotné počátky lze spatřit v roce 1996, kdy se vládní koalice po volbách do poslanecké sněmovny dostala do patové situace, protože získala 99 mandátů a byla tak odkázána na toleranci ČSSD. Stabilitě české vlády nepomohly ani ekonomické problémy země. Poté se objevily nejasnosti ohledně sponzorování ODS, konkrétně 7,5 milionu, které měli údajně pocházet od Radžíva Sinhy z Mauricia a Maďara Lájose Bácsi. Později se

---

⁶⁶ FRAIT, J.: Reálný měnový kurs, kursová politika a hospodářský růst v České republice, s. 28

ukázalo, že tato jména byla smyšlená. V říjnu roku 1997 rezignoval ministr zahraničí, místopředseda ODS, jeden z jejích zakladatelů Josef Zielenec na obě své funkce. Tato událost signalizovala, že uvnitř strany něco není v pořádku. V listopadu roku 1997 vyšlo najevo, že za jmény fiktivních sponzorů se skrývá Milan Šrejber, kterýž se v roce 1995 podílel na privatizaci Třineckých železáren.⁶⁷ MF Dnes zveřejnila 28. října informaci, dle které měla ODS přístup k tajnému kontu ve Švýcarsku, a dle tehdejších informací České televize bylo na kontě 170 milionů korun od účastníků privatizace. Toto obvinění se však nikdy neprokázalo.

28. října 1997 vyvrcholily vnitrostranické problémy ODS, kdy dvojice jejich tehdejších členů Jan Ruml a Ivan Pilip vyzvali tehdejšího premiéra Václava Klause k odstoupení z funkce předsedy strany. Jelikož byl Václav Klaus v té době v Sarajevu, říká se tomuto pokusu o jeho svržení s funkce „Sarajevský atentát“. V ten samý den rozhodl celostátní výbor KDU-ČSL o odchodu z vlády a následující den podali ministři z těch stran demisi.

Klaus na jednání výkonné rady (29. listopadu 1997) uhájil své stranické pozice, ale o den později předal do rukou prezidenta Václava Havla demisi celé vlády. Nová vláda byla jmenována 2. ledna 1998 a v jejím čele stát Josef Tošovský.⁶⁸

Od ODS se odštěpila názorová platforma reprezentovaná Rumlem a Pilipem, a v lednu roku 1998 založili Unii svobody.

3.10.3. Vstup České republiky do Evropské unie

Vláda České republiky schválila žádost o přijetí ČR do Evropské unie dne 13. prosince 1995 a její předseda, Václav Klaus, předal 17. ledna následujícího roku italskému premiérovi oficiální přihlášku. V dubnu roku 1996 obdržel tehdejší ministr zahraničí Josef Zielenec dotazník od Evropské komise nazvaný „Informace vyžadované pro přípravu posudku na žádost o členství v Evropské unii“. Odpovědi z tohoto dotazníku se staly

---

⁶⁷ „Špičky ODS zatajily pravdu o sponzorech“, MF DNES 27. 11. 1997, s. 1.

⁶⁸ E15.cz [online]. Publikováno 2012. [cit. 2012-12-20].

Podvody v ODS vedly v 1997 k rozpadu strany a nástupu ČSSD. Dostupné z: <<http://zpravy.e15.cz/domaci/politika/podvody-v-ods-vedly-v-1997-k-rozpadu-strany-a-nastupu-cssd-935218>>

podkladem pro posudek, který byl později zveřejněn jako součást dokumentu s názvem Agenda 2000.⁶⁹

Již zmíněný dokument Agenda 2000 obsahoval zásady, jejichž osvojení se očekávalo od všech kandidátských zemí. Jeho další součástí byla souhrnná charakteristika České republiky: „Česká republika má charakteristické rysy demokracie, s pevnými institucemi, jež zajišťují vládu práva, lidská práva a respekt pro ochranu menšin. Může být považována za fungující tržní ekonomiku, a ve střednědobém výhledu by měla být schopna vypořádat se s konkurenčním tlakem a tržními silami v rámci Unie. Ve střednědobém období by měla být schopna plně aplikovat *acquis* týkající se jednotného vnitřního trhu za předpokladu, že bude pokračovat ve svém úsilí o jeho transpozici, a že zintenzivní práce na jeho implementaci. Zvláštní úsilí však bude nutné, aby se vypořádala s *acquis* v sektorech jako zemědělství, životní prostředí a energetika. Bude též nezbytná další správní reforma, má-li Česká republika mít struktury, které budou plně aplikovat a vynucovat *acquis*.“⁷⁰

Slavnostní zahájení procesu přistupování k Evropské unii bylo 30. března 1998 v Bruselu, za účasti ministrů zahraničí členských států a jedenácti kandidátských zemí. Ihned druhý den, tedy 31. března 1998, byla zahájena jednání o přistoupení k EU se šesti zeměmi, kromě České republiky dále s Estonskem, Kypr, Maďarskem, Polskem a Slovinskem.⁷¹

V dubnu 1998 bylo zahájeno analytické porovnávání evropského práva s právem kandidátské země, tzv. screening, díky kterému se identifikovaly problémy. Předvstupní vyjednávání byla ukončena na zasedání Evropské rady v Kodani, ve dnech 12.- 13. prosince 2002. Zároveň zde došlo k uzavření všech vyjednávacích kapitol a byla stanovena tzv. přechodná období.⁷²

Dalším mezníkem pro vstup České republiky do EU byl podpis Smlouvy o přistoupení a Závěrečného aktu, konaný 16. dubna 2003 v Aténách. Kromě České republiky podepsalo rovněž dalších devět států.

Posledním krokem ke vstupu do Evropské unie bylo vyhlášení referenda prezidentem republiky, který vyhlásil konání referenda na 13. – 14. června 2003 a vstup

---

⁶⁹ FAJMON, H. Cesta České republiky do Evropské unie, s. 28 - 29

⁷⁰ HAD, M. URBAN, L., První pilíř Evropské unie, s. 153

⁷¹ PAJAS, P., ROSSITER, T., O Evropské unii, s. 165

⁷² PAJAS, P., ROSSITER, T., O Evropské unii, s. 165

České republiky do Evropské unie posvětilo 77,33 % lidí. Proti vstupu hlasovalo 22,67 %. Nic tedy nebránilo tomu, aby se Česká republika 1. května 2004 stala členem EU.⁷³

3.10.4. Pád vlády v roce 2009

Historie České republiky byla svědkem prozatím tří pádů vlády. K poslednímu došlo 24. března 2009, kdy ČSSD vyvolala napopáté hlasování o důvěře. Důvodem byly plány kabinetu, které měly zabránit dalšímu prohlubování schodku státního rozpočtu, a počítaly se zvýšením DPH, omezením valorizace důchodů a případně i se zvýšením daně z příjmu bohatým. Vláda Mirka Topolánka, která byla devátou vládou od vzniku samostatné České republiky, toto hlasování neustála. Pro svržení vlády bylo 101 hlasů.⁷⁴ Jednalo se o první kabinet v České republice, který byl svržen na základě hlasování o nedůvěře. Události po pádu vlády se vyvíjely standardní ústavní cestou, tj. prezident Václav Klaus jmenoval nového předsedu vlády, kterým se stal Jan Fischer. Nová vláda byla jmenována 8. května 2009 a důvěru obdržela 7. června.

Mohla mít tato událost dopad na měnový kurz? U tak malé země jakou Česká republika je, by svět nejspíš pád vlády tolik nezaznamenal, ale stalo se tak v době českého předsednictví EU. Česká republika předsedala Radě EU v prvním pololetí roku 2009.

Reakce české koruny po oznámení vyslovení nedůvěry v úterý 24. 3. 2009 potvrdila ve středu podobný vývoj, jako když v pondělí oznámil demisi maďarský premiér. Ve středu ráno v úvodu obchodování koruna znovu oslabila k 27,30 CZK/EUR, kolem jedenácté hodiny se vrátila do pásma 27,25-27,30 CZK/EUR, ale poté se opět vydala k horším hodnotám až na úroveň 27,42 CZK/EUR.

Reakce dolaru byla taková, že kurz koruny k dolaru ve středu ráno oslabil na 20,37 CZK/USD. krátce po poledni ale koruna část svých ranních ztrát smazala a poskočila na úroveň 20,28 CZK/USD.⁷⁵ Vyplývá to z údajů Patria online.

---

⁷³ Český statistický úřad. Výsledky referend a statistika [on-line]. Publikováno 2002. [cit. 2013-01-20]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/vysledky_referend_a_statistika>

⁷⁴ Poslanecká sněmovna parlamentu české republiky: digitální repozitář. [online]. 24. 3. 2009. [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <<http://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/053schuz/s053026.html>>

⁷⁵ Patriaonline.cz [online], [cit. 2012-12-20]. Forex historie- kurzy. Dostupné z: <<http://www.patria.cz/kurzy/historie/meny.html>>

3.10.5. Krize v Řecku

Řecká finanční krize byla zapříčiněna dvěma důvody. Prvním z nich byla dlouhodobě nerozvázná rozpočtová politika, kterou nastartoval bezohledným utrácením bývalý premiér Andreas Papandreu, jež byl ve funkci předsedy vlády v letech 1981-1989 a 1993-1996. Premiér podporoval růst veřejného sektoru na úkor soukromého, který živořil. Druhým důvodem bylo euro.⁷⁶

V květnu roku 2010 se naplno rozběhla krize ohledně dluhů Řecka, která postihla celou eurozónu. Je nasnadě otázka, zda a jak na nás dopadly zprávy z trhů.

Česká koruna zažila pád k ostatním světovým měnám a byla jednou z nejvíce oslabujících měn na světě. Pražská burza klesla v průměru o desetinu. Přestože bankrot Řecka fakticky nenastal, trhy nevěřily plánům na jeho záchranu a obchodníci se začali finančního aktiva zbavovat. Za rizikové aktivum byla v té době považována i česká koruna, společně s dalšími středoevropskými měnami. V důsledku této paniky proto koruna klesala rychleji než samotné euro, které krizí bylo postiženo prioritně.

V této době visely ve vzduchu obavy, že slabší kurz by se nemusel vyplatit ani vývozcům, protože by z důvodu rozšíření problémů i na ostatní země eurozóny klesla poptávka a české zboží by i přes nižší ceny nenašlo kupce. Naopak by klasicky kvůli slabšímu kurzu, a pokud by koruna nadále oslabovala, začaly stoupat ceny dováženého zboží, např. elektroniky, oblečení, ceny paliv atd.

Důležitým milníkem pro další osudy Evropské unie a české koruny byly řecké volby. První volby se konaly 6. května 2012 a hlasování skončilo patem, který znemožnil sestavení vlády s většinovou podporou poslanců. Tento neúspěch a nejistota ohledně řecké politické scény se odrazily i v poklesu trhů.

Druhé řecké volby do parlamentu, které se konaly 17. června 2012, vyhrála pravicová Nová demokracie, což bylo pro EU dobrou zprávou, protože se tato strana hlásí k úsporné politice.⁷⁷

---

⁷⁶ KOHOUT P., Finance po krizi: důsledky hospodářské recese a co bude dál, s. 36

⁷⁷ Ihned.cz Publikováno 2012. [cit. 2012-12-20]. Řecké volby vyhrála Nová demokracie. Chceme zůstat v eurozóně, řekl šéf strany. Dostupné z : <<http://zpravy.ihned.cz/c1-56177760-zive-recke-volby-vyhrala-nova-demokracie-chceme-zustat-v-eurozone-rekl-sef-strany>>

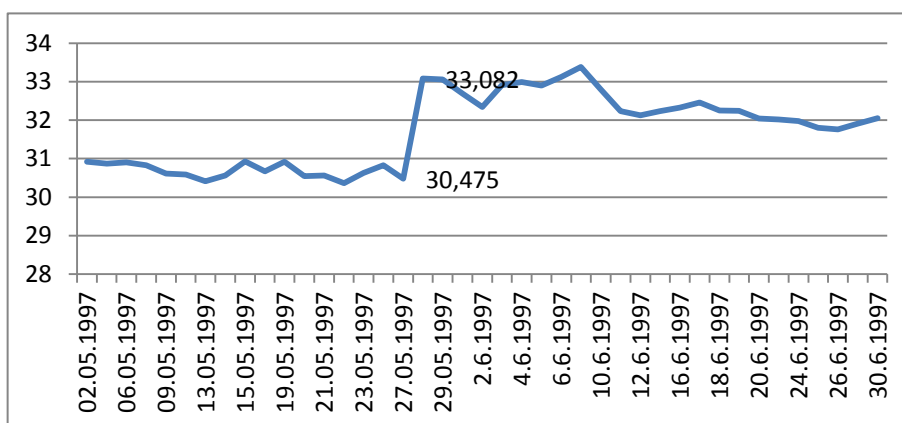

4. Praktická část

4.1. Vliv událostí v roce 1997 na kurz české koruny

Jak je jasné z grafu č. 4, dne 28. května 1997, což je druhý den po zrušení režimu fixního měnového kurzu, došlo ze dne na den k výraznému oslabení kurzu koruny vůči dolaru, ze 30,475 Kč za dolar na 33,082 Kč/dolar, což je oslabení o 8,55 %. Koruna se nad hranicí 30 korun držela i nadále. V červnu byl kurz v průměru 32,37 korun za dolar, a jak je patrné z tabulky průměrných kurzů devizového trhu v příloze práce, kurz oslaboval až do ledna roku 1998, kdy v průměru činil 35,35 korun za dolar, což je oproti lednové hodnotě v roce 1997 oslabení o 28,49 %.

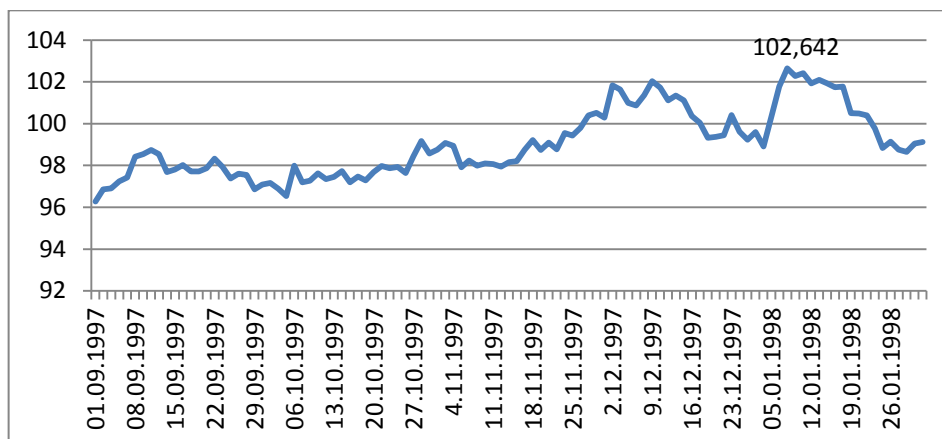
Graf č. 4: Kurz CZK/USD od 2. 5. 1997 – 30. 6. 1997

Zdroj: vlastní zpracování, data: Česká národní banka

Události v roce 1997 zapříčinily fakt, že koruna ke konci roku 1997 a začátkem roku 1998 oslabovala i vůči slovenské koruně. Jednalo se dokonce o historické oslabení, které vyvrcholilo 7. 1. 1998 hodnotou 102,642 českých korun za 100 korun slovenských. V historii České a Slovenské republiky nikdy nebyla koruna česká, oproti koruně slovenské slabší, jak lze zpozorovat i v tabulce průměrných devizových kurzů v příloze práce.

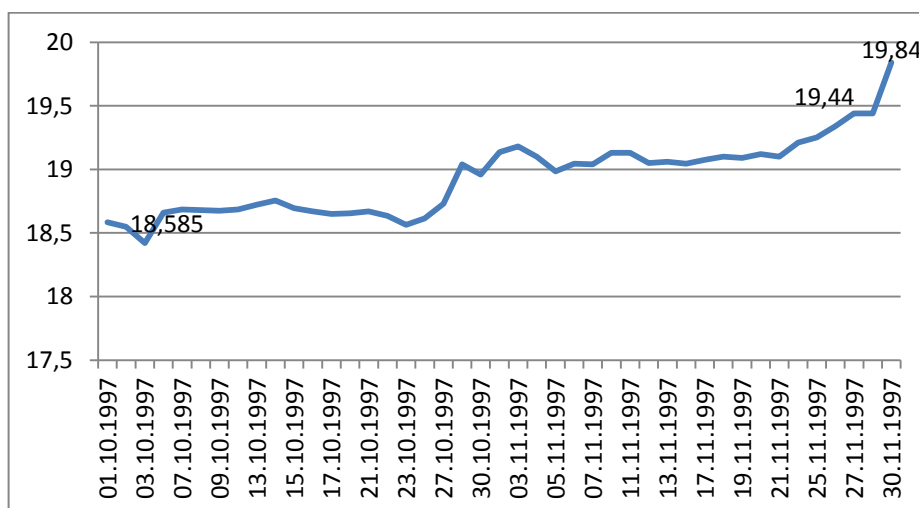
Graf č. 5: Kurz CZK/SKK (množství 100 SKK) od 1. 9. 1997 do 31. 1. 1998

Zdroj: vlastní zpracování, data: Česká národní banka

Politická nestabilita v České republice vyústila dne 28. října 1997 k tzv. Sarajevskému atentátu, který vedl k demisi kabinetu ke dni 30. 11. 1997. Kurz koruny poté oslabil o 2,016 procenta, což konkrétně činí oslabení z 19,44 korun ze dne 28. 11. 1997 na 19,84 koruny za německou marku po demisi kabinetu. Lze tedy prohlásit, že šlo spíše o otřes politický, než měnový.

Graf č. 6: Kurz CZK/DEM od 1. 10. 1997 – 30. 11. 1997

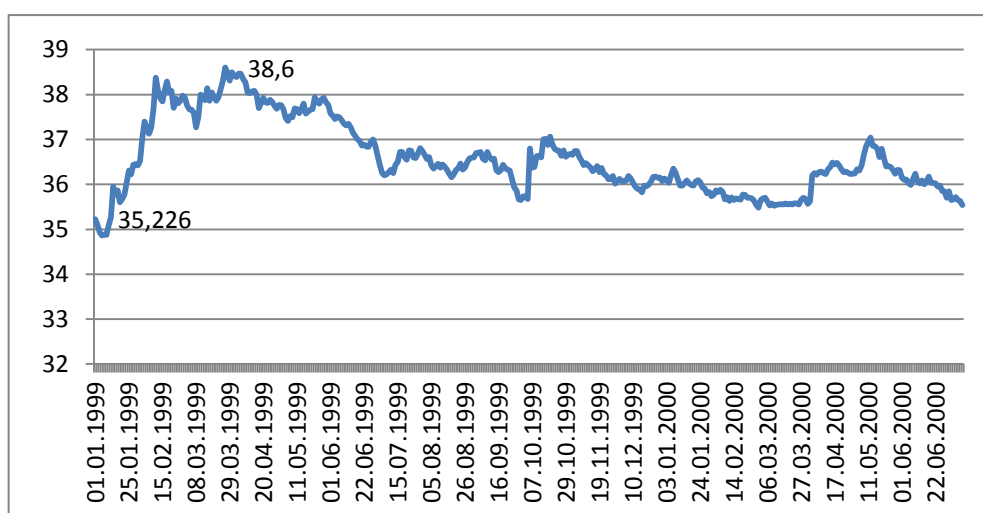

Zdroj: vlastní zpracování, data: Česká národní banka

4.2. Nejslabší kurz české koruny

Graf č. 7 představuje počáteční kurz české koruny k euru od 1. 1. 1999, kdy euro začalo platit v devizové podobě. V den začátku eura v jeho „virtuální“ podobě byl stanoven kurz 35,226 korun za euro. V grafu je patrný i nejslabší kurz v historii české koruny a to 38,6 korun za euro dne 25. 3. 1999. Od „startovacího“ kurzu eura k české koruně kurz do svého nejslabšího momentu za tři měsíce oslabil o 8,74 %.

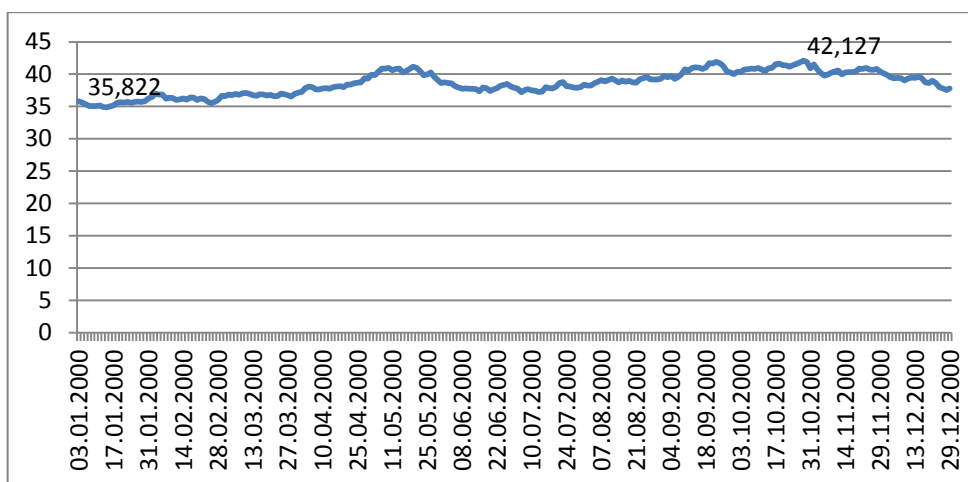
Graf č. 7: Kurz CZK/EUR od 1. 1. 1999 do 22. 6. 2000

Zdroj: vlastní zpracování, data: Česká národní banka

V grafu č. 8 je znázorněn okamžik nejslabší koruny v české historii. Nikdy v historii České republiky se neplatilo za dolar více, než 42,127 korun dne 27. října 2000. Koruna v tomto případě oslabila od počáteční hodnoty datované dne 3. 1. 2000, kdy byl kurz 35,822 korun za dolar, do 27. října téhož roku o 17,6 %.

Graf č. 8: Kurz CZK/USD od 3. 1. 2000 do 29. 12. 2000

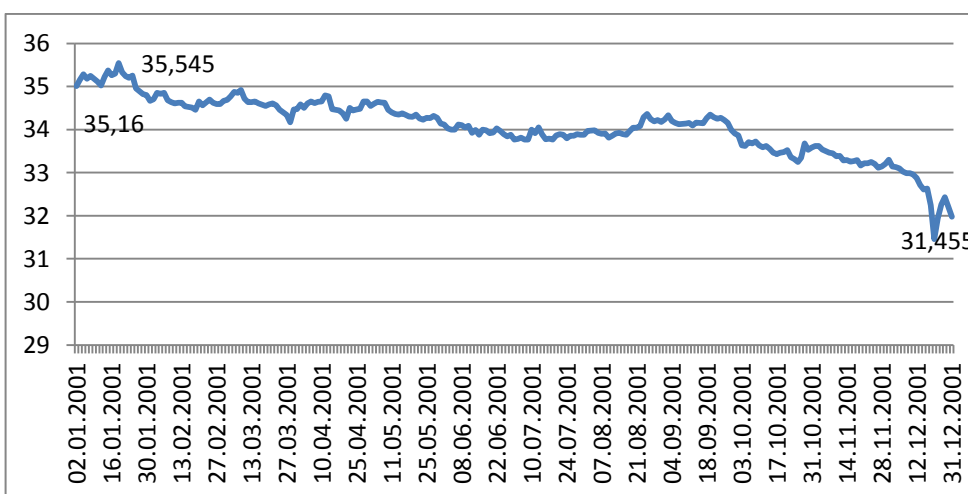

Zdroj: vlastní zpracování, data: Česká národní banka

4.3. Posilování české koruny v roce 2001

V roce 2001 koruna rekordně posilovala. Z nejvyšší hodnoty 35, 545 korun za euro dne 18. 1. 2001 apreciovala až na hodnotu 31, 455 korun za euro dne 19. 12. 2001. Procentuálně tedy činila apreciace 10, 15 % od začátku roku do nejsilnějšího momentu české koruny ve vztahu k euru v roce 2001. Porovnáním nejsilnějšího a nejslabšího okamžiku koruny v roce 2001, lze zjistit rozdíl dokonce 11, 5 %.

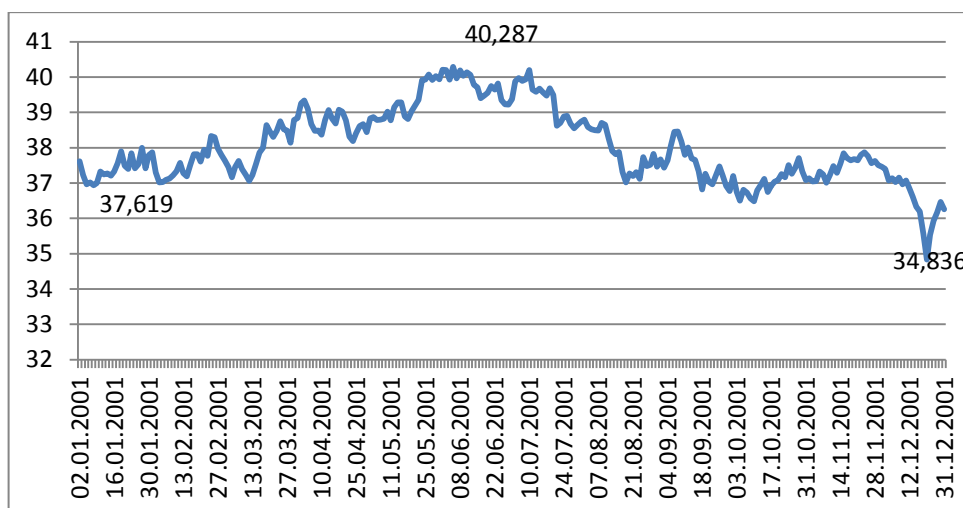
Graf č. 9: Kurz CZK/EUR od 2. 1. 2001 do 31. 12. 2001

Zdroj: vlastní zpracování, data: Česká národní banka

Posilování je zřejmé i z následujícího grafu, který vyjadřuje kurz koruny k dolaru v roce 2001. Zatímco v předešlých letech koruna v průběhu roku proti dolaru oslabovala (jak je patrné z tabulky průměrných kurzů devizového trhu v příloze práce), v roce 2001 posílila z počáteční hodnoty 2. 1. 2001 tj. 37, 619 korun za dolar až na hodnotu 34, 836 korun za dolar dne 19. 12. 2001. V tento den byla koruna v roce 2001 vůči dolaru nejsilnější. Oproti minimu v tomto roce dne ze dne 6. 6. 2001, kdy hodnota eura byla 40, 287 korun, koruna posílila do svého nejsilnějšího kurzu v r. 2001 o 13, 53 %.

Graf č. 10: Kurz CZK/USD od 2. 1. 2001 do 31. 12. 2001

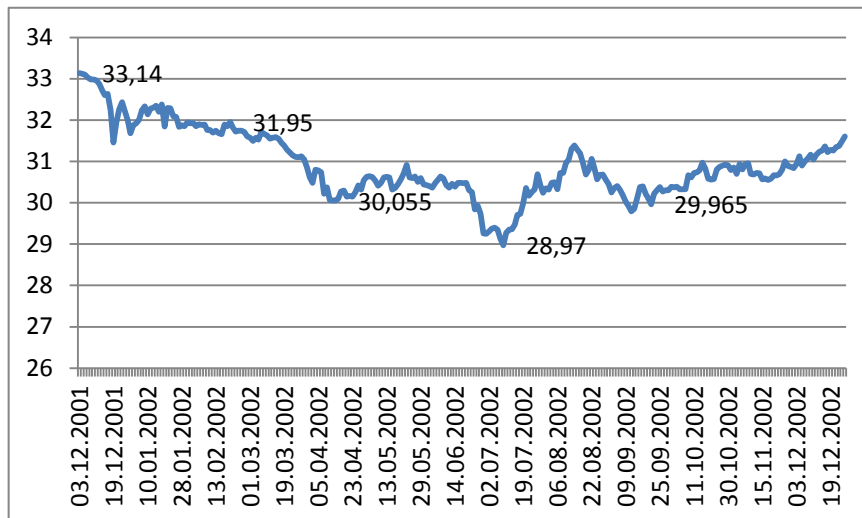
Zdroj: vlastní zpracování, data: Česká národní banka

4.4. Posilování české koruny v roce 2002

Rok 2002 přines opět problém s prudkým posilováním kurzu koruny. Od konce roku 2001 do léta roku 2002 dosáhla apreciace k euru téměř 13 %. Největší posílení nastalo v rozmezí mezi 21. únorem a 12. dubnem, kdy kurz za 19 dní posílil o 5,93 %.

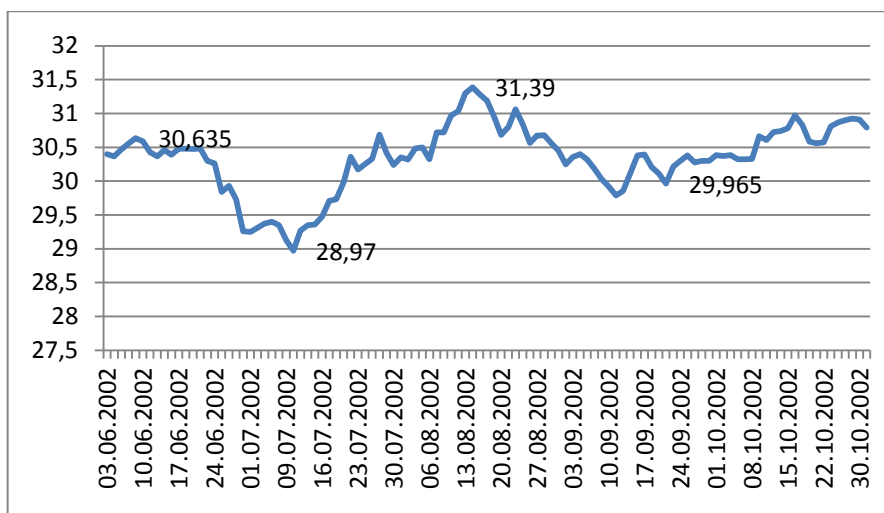
Příliš rychlé posilování české koruny lze zpozorovat také v červnu a červenci téhož roku, kdy koruna ze své minimální červnové hodnoty, kdy dosáhla 7. 6. 2002 na hranici 30, 635 korun za euro, za měsíc posílila na 28, 97 Kč za euro ke dni 10. 7. 2002, což je za měsíc posílení o 5,43 %. V tomto bodu došlo k deprecaci a koruna se od 20. září 2002 až do roku 2005 pod hodnotu 30 CZK/EUR nedostala, jak dokazuje tabulka měsíčních průměrů v příloze bakalářské práce.

Graf č. 11: Kurz CZK/EUR od 3. 12. 2001 do 19. 12. 2002

Zdroj: vlastní zpracování, data: Česká národní banka

Graf č. 12: Kurz CZK/EUR od 3. 6. 2002 do 30. 10. 2002

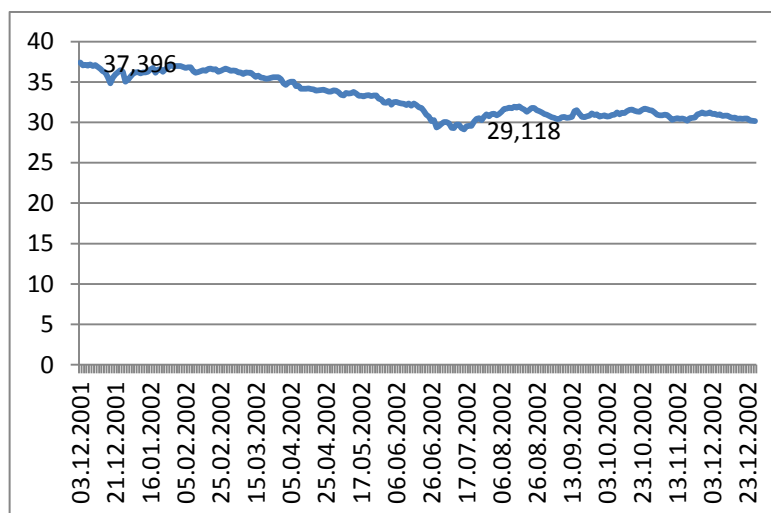

Zdroj: vlastní zpracování, data: Česká národní banka

Porovnáním vztahu koruny k dolaru je posilování ještě výraznější. Koruna od prosince roku 2001 apreciovala do 16. 7. 2002 z hodnoty 37,396 až na hodnotu 29,118, což je posílení o osm korun a procentuálně činí 22,13 %. Nejvýraznější posilování koruny bylo opět patrné v létě téhož roku, kdy koruna opět rychle apreciovala za měsíc o téměř tři koruny z hodnoty 32,648 korun za dolar na nejnižší hodnotu v tomto období tj. 29,118 korun za dolar, což je v rámci tohoto období posílení o 10,81 %. Od tohoto data došlo

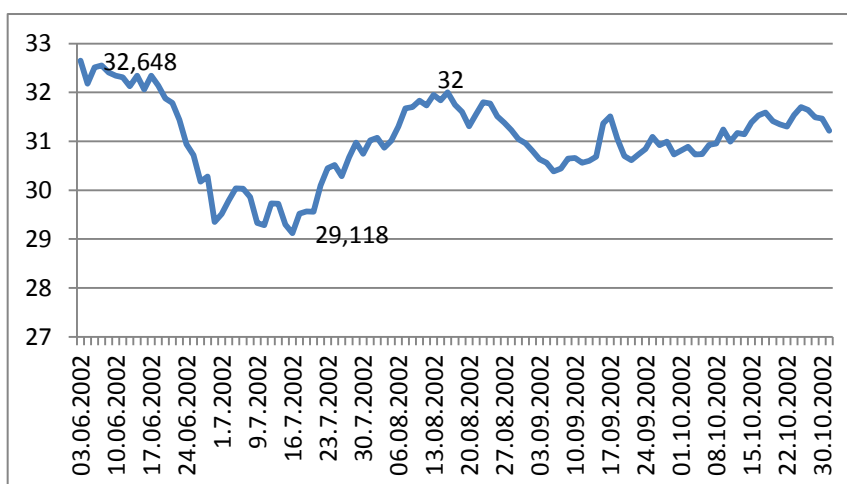
k depreciaci o 9, 89 %, až na hodnotu 32 CZK/USD, ovšem koruna v půlce srpna roku 2002 začala opět posilovat a v průměru se do konce roku držela kolem hodnoty 30,93 korun za dolar.

Graf č. 13: Kurz CZK/USD od 3. 12. 2001 do 23. 12. 2002

Zdroj: vlastní zpracování, data: Česká národní banka

Graf č. 14: Kurz CZK/USD od 3. 6. 2002 do 30. 10. 2002

Zdroj: vlastní zpracování, data: Česká národní banka

ČNB byla nucena do problému příliš rychlého posilování koruny zasáhnout. V lednu byly sníženy úrokové sazby o čtvrt procentního bodu. Zároveň s tímto krokem odsouhlasila ČNB provádění intervencí na devizovém trhu. Nejlevnější a nejjednodušší jsou intervence verbální. Guvernér se v tomto případě v březnu vyjádřil, že silný kurz koruny je pouze

„nafouknutá bublina“. Ale jak je z grafů patrné, toto řešení není vždy příliš účinné a je krátkodobé. Proto v dubnu došlo k dalšímu snížení úrokových sazeb, tentokrát o půl procentního bodu. Z předchozích grafů je patrné, že toto snížení úrokových sazeb spolu se stále prováděnými intervencemi na devizovém trhu, pomohlo k dočasné deprecii koruny pouze o maximálně 1,5 %, konkrétně 23. května, kdy kurz koruny vůči euru klesl oproti kurzu před snížením úrokových sazeb o 30 haléřů. Proti dolaru koruna i přes intervence nadále posilovala.

Poslední změna úrokových sazeb v roce 2002 byla provedena 26. července. 2002, protože předchozí snížení úrokových sazeb o maximálně půl procentního bodu nebylo příliš účinné a koruna v létě stále rekordně posilovala, snížila ČNB úrokové sazby razantněji o 0,75 %. Razantnější snížení úrokových sazeb a intervence na devizovém trhu tedy pomohly k zastavení dlouhodobého trendu posilování koruny.

Vývoj úrokových sazeb v roce 2002

Datum změny	2T repo sazba (%)	Diskontní sazba (%)	Lombardní sazba (%)
22.1.2002	4,50	3,5	5,5
1.2.2002	4,25	3,25	5,25
26.4.2002	3,75	2,75	4,75
26.7.2002	3,00	2,00	4,00

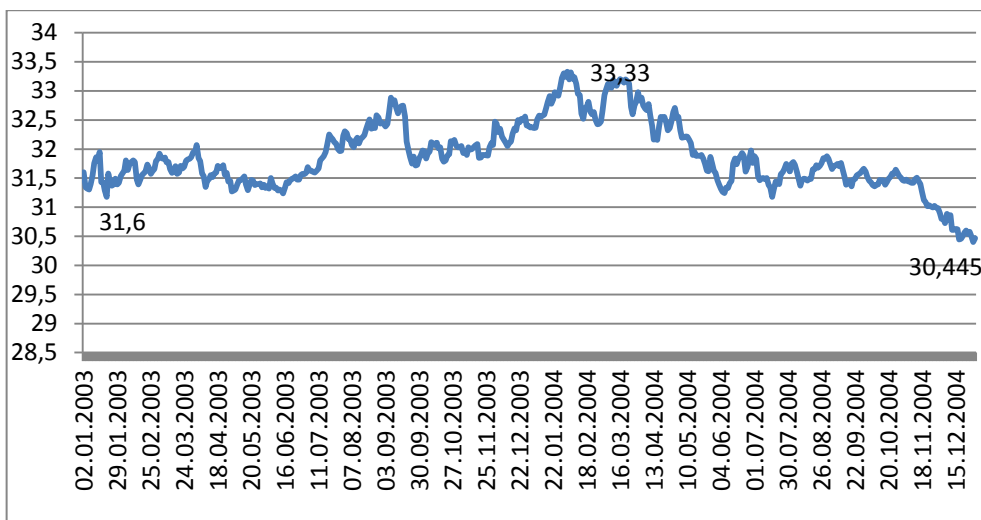
Zdroj: vlastní zpracování, data: Česká národní banka

4.5. Vstup České republiky do Evropské unie

V průběhu roku 2003 koruna spíše oslabovala. Od ledna do konce prosince koruna vůči euru depreciovala o 3,038 %. Vrchol oslabování byl dosažen na přelomu ledna a února roku 2004, kdy se koruna obchodovala krátkodobě na úrovni 33 EUR/CZK. Koruna začala posilovat od půlky března roku 2004 a po vstupu do EU posílila do konce roku o 4,25 %. Kurz se po 24 měsících dostal pod hranici 31 korun za euro.

Graf č. 15: Kurz CZK/EUR od 2. 1. 2003 do 15.12.2004

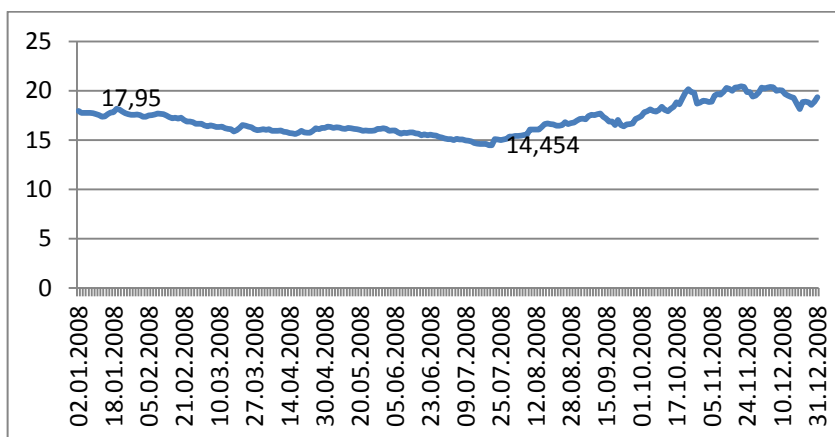

Zdroj: vlastní zpracování, data: Česká národní banka

4.6. Nejsilnější kurzy české koruny

Poslední vlna posilování přišla v roce 2008. Koruna za prvních sedm měsíců roku 2008 vůči dolaru posílila až o 19,47 % a prolomila hranici 15 Kč za dolar. Jedná se o vůbec nejsilnější kurz v dějinách České republiky vůči americkému dolaru. Koruna tehdy v poměrně krátké době od 2. 6. 2008 do 22. 7. 2008 posílila o 10,34 %. K deprecaci došlo po zásahu ČNB v podobě srpnového snížení úrokových sazeb o čtvrt procentního bodu.

Graf č. 16: Kurz CZK/USD od 2.1.2008 do 31. 12.2008

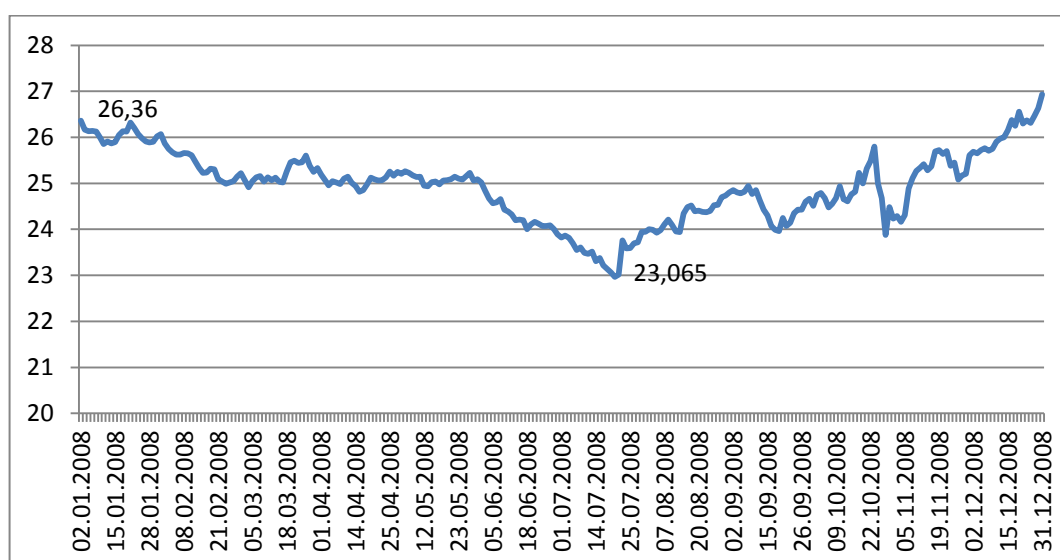

Zdroj: vlastní zpracování, data: Česká národní banka

Kurz koruny k euru od začátku roku do poloviny července klesl o 12, 86 % z hodnoty 26, 36 na 22, 97 korun za euro. Koruna nejenže v letním období prolomila hranici 15 korun za dolar, ale také dosáhla svého nejsilnějšího kurzu vůči společné měně Evropského společenství.

Ve dnech 21. července roku 2008 posílila na rekordních 22, 97 korun za euro, což je vůbec nejsilnější kurz české koruny vůči euru. Koruna od začátku června z hodnoty 25, 02 korun za euro posílila o více než 8 %. Hodnota 22, 97 korun byla opět zlomovým bodem a poté došlo k depreciazi po změně úrokových sazeb.

Graf č. 17: Kurz CZK/EUR od 2. 6. 2008 do 28. 8. 2008

Zdroj: vlastní zpracování, data: Česká národní banka

Jak již bylo zmíněno, na příliš rychlé posilování české koruny zareagovala ČNB snížením úrokových sazeb. Jak dokazuje následující tabulka vývoje úrokových sazeb, zatímco v srpnu byly úrokové sazby sníženy o 0,25 %, v listopadu následovalo další snížení o 0,75%. Změny úrokových sazeb završuje snížení o 0,5 % v prosinci roku 2008.

Vývoj úrokových sazeb v roce 2008

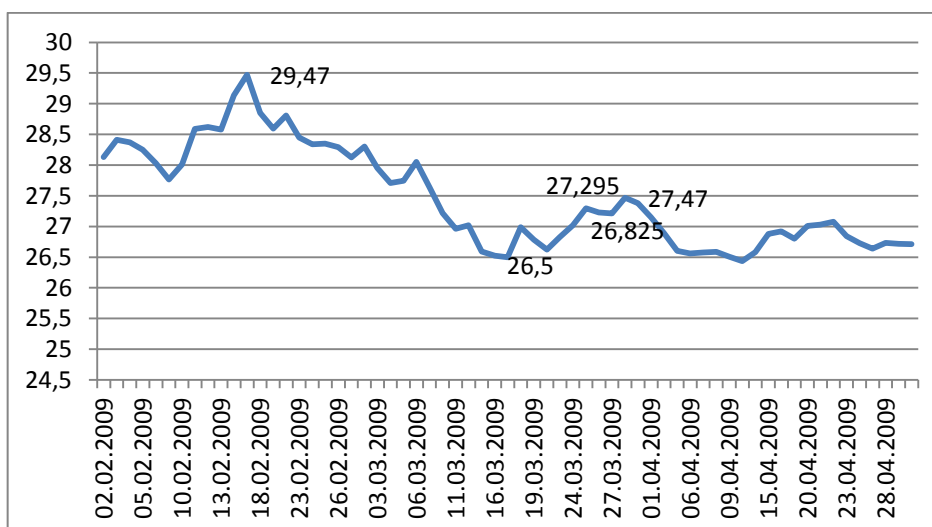
Datum změny	2T repo sazba (%)	Diskontní sazba (%)	Lombardní sazba (%)
8.2.2008	3,75	2,75	4,75
8.8.2008	3,50	2,50	4,50
7.11.2008	2,75	1,75	3,75
18.12.2008	2,25	1,25	3,25

Zdroj: vlastní zpracování, data: Česká národní banka

4.7. Pád vlády a dopad na českou korunu

Jak lze zpozorovat v grafu č. 18, kurz koruny pád vlády příliš neovlivnil. Koruna od půlky února, konkrétně od 17. 2. 2009, kdy dosáhla své minimální hodnoty v tomto období, tj. 29,47 korun za euro, posilovala. Posílení trvalo do 17. 3. 2009, kdy koruna atakovala své maximum v tomto období, tj. 26,5 Kč za euro. Den před svržením vlády, tj. 23. 3. 2009 byl kurz 26,825 korun za euro a v den svržení vlády dne 24. 3. 2009 klesl kurz oproti hodnotě z předešlého dne o 0,72 % na hodnotu 27,02 Kč za euro. Koruna oslabovala až do 30. 3. 2009, kdy oproti dni, který předcházel pádu vlády oslabila o 2,4 % na hodnotu 27,47 korun za euro a dále už následovalo posilování. Lze tedy konstatovat, že dopad pádu vlády na kurz české koruny nebyl nikterak výrazný.

Graf č. 18: Kurz CZK/EUR od 2. 2. 2009 do 28. 4. 2009

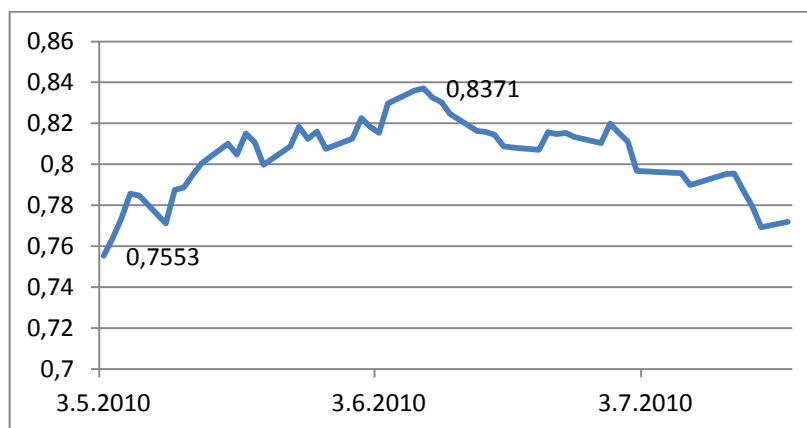

Zdroj: vlastní zpracování, data: Česká národní banka

4.8. Řecká krize a dopad na českou měnu

Řeckou krizí bylo prioritně postiženo euro. Dolar vůči němu posílil z 0,753 na 0,8371 od 3. 5. 2010 do 7. 6. 2010, což činí posílení o 11,16 %.

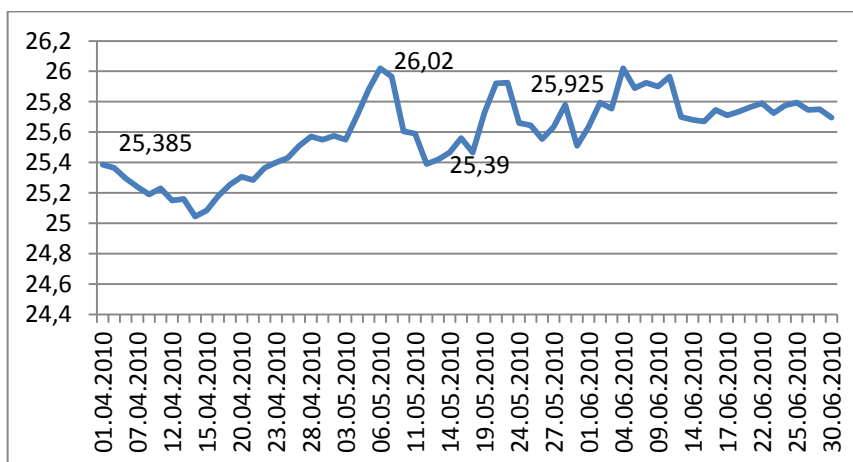
Graf č. 19: Kurz USD/EUR od 3. 5. 2010 do 19. 7. 2010

Zdroj: vlastní zpracování, data: Česká národní banka

V květnu, kdy naplno propukla řecká krize, nebyl dopad na českou korunu ve vztahu k euru příliš výrazný. V dubnu se kurz eura vůči koruně pohyboval v průměru kolem hodnoty 25,31286, v květnu průměr vzrostl pouze na 25,66571. Procentuálně se květnový kurz odchyluje od počáteční hodnoty 25,385 korun za euro max o 2,5 %, kdy koruna oslabila na 26,02 korun za euro.

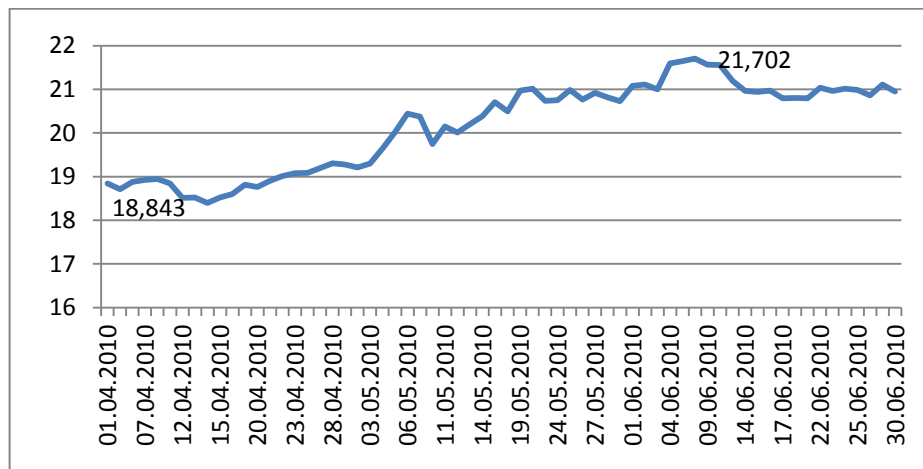
Graf č. 20: Kurz CZK/EUR od 1. 4. 2010 do 30. 6. 2010

Zdroj: vlastní zpracování, data: Česká národní banka

Dopad řecké krize na českou korunu je zřejmější ve vztahu koruny k českému dolaru. Zatímco se kurz dolaru v dubnu pohyboval v průměru kolem 18,873 korun, v květnu se tento průměr zvýšil na 20, 4354. Koruna v květnu oslabovala natolik, až 8. 6. 2010 atakovala hranici 21, 702, což je oproti počáteční hodnotě v grafu z 1. 4. 2010 oslabení české koruny vůči dolaru o 15,17 %.

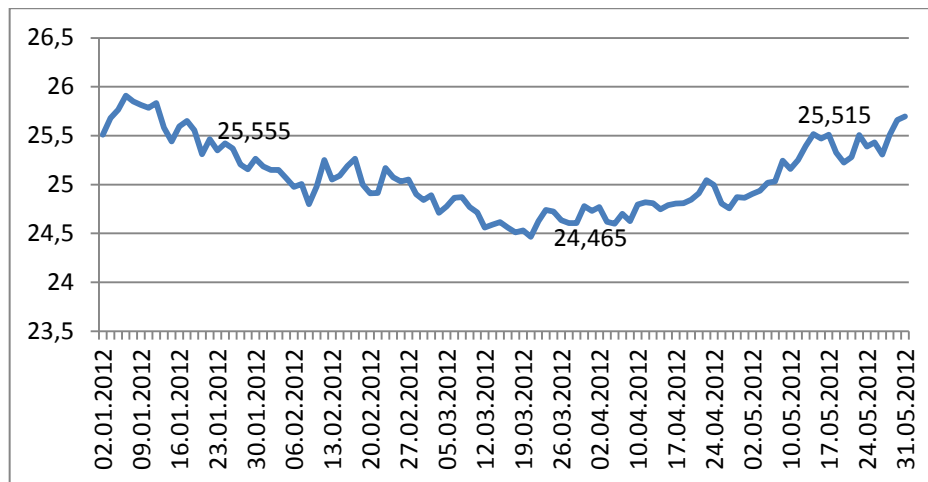
Graf č. 21: Kurz CZK/USD od 1. 4. 2010 do 30. 6. 2010

Zdroj: vlastní zpracování, data: Česká národní banka

Dne 15. 5. 2012, tedy 9 dní po neúspěšných řeckých volbách, koruna dosáhla svého čtyřměsíčního minima vůči euru, což dělalo 25, 515 korun za euro. V období prvních pěti měsíců roku 2012 byla koruna nejsilnější dne 20. 3. 2012 a do půlky května tedy oslabila jen o 0,47 %.

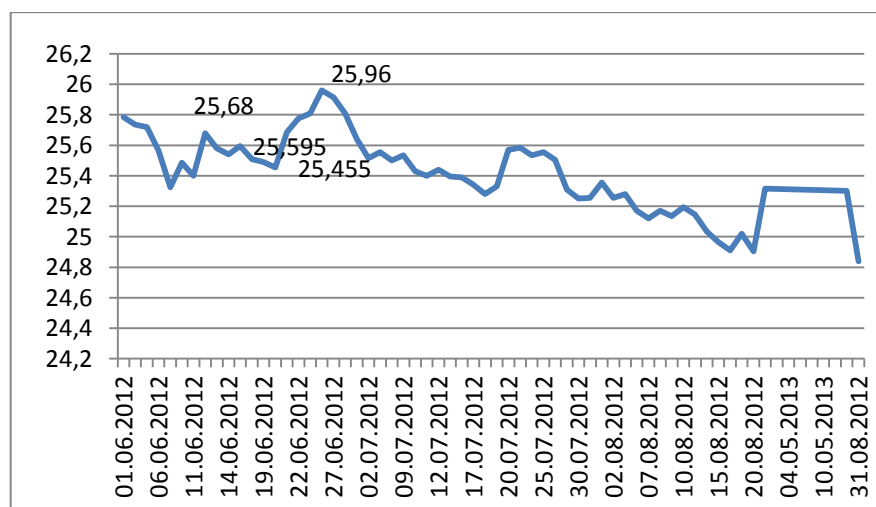
Graf č. 22: Kurz CZK/EUR od 2. 1. 2012 do 28. 5. 2012

Zdroj: vlastní zpracování, data: Česká národní banka

Druhé řecké volby se konaly 17. 6. 2012. Po vítězství strany preferující úspornou politiku se začaly předpovídat optimistické prognózy. Předpovědi se naplnily, ale ne nadlouho. Bezprostředně po volbách koruna posílila o 0,54 % z 25, 595 na 25, 455 korun za euro, ale o to větší následovalo oslabení až na hodnotu 25, 96 korun za euro, což je oproti hodnotě před volbami oslabení o 1,42 %. Koruna se ale od konce července držela pod hranicí 25, 5 korun za euro.

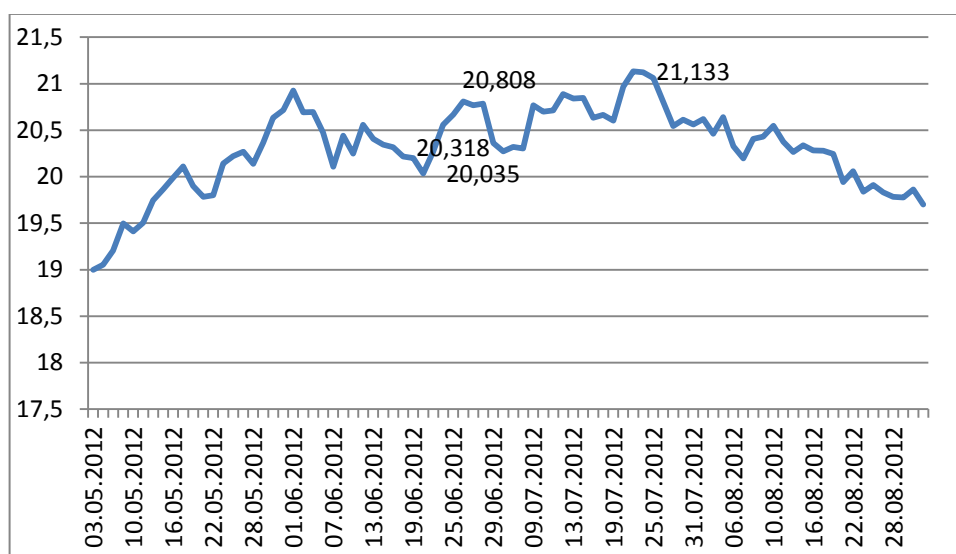
Graf č. 23: Kurz CZK/EUR od 1. 6. 2012 do 31. 8. 2012

Zdroj: vlastní zpracování, data: Česká národní banka

Ve vztahu koruny s dolarem nastala podobná situace. Koruna po volbách pokračovala v posilování vůči dolaru až o 0,9 % oproti předvolební hodnotě, což činilo necelých 30 haléřů, ale již 21. 6. 2012 došlo k depreciaci a koruna začala oslabovat až na hodnotu 20, 808, což je oslabení oproti předvolební hodnotě o 2, 41 %. Dne 23. 7. byla dokonce koruna krátkodobě obchodovatelná nad hranicí 21 korun za dolar. Ke konci července došlo k apreciaci.

Graf č. 24: Kurz CZK/USD od 3. 5. do 28. 8. 2012

Zdroj: vlastní zpracování, data: Česká národní banka

5. Zhodnocení výsledků a diskuze

Vznik samostatné české měny byl procesem zdlouhavým a složitým, ovlivněným mnoha historickými událostmi a politickými aspekty. Trvalo téměř sto let, než české území nastolilo svou vlastní měnu, která za dvacet let své existence prošla určitým vývojem, a její kurz byl ovlivněn mnoha událostmi.

Československá republika během své historie poznala dobře účinky měnových otřesů. Tím prvním byl neudržitelný stav po 1. světové válce, který vyústil v měnovou reformu našeho prvního ministra zahraničí Aloise Rašína.

Vývoj na českém území provázely události, které ovlivnily a formovaly měnu, ale také celkově změnily běh dějin a rozdělily tok času na „předtím“ a „potom“. Takovou událostí je ve všech směrech 2. světová válka, která ovlivnila životy lidí na celém světě na dlouhou dobu, tehdejší Československo nevyjímaje. Obrovské nároky na finanční a materiální zdroje v této době zde vyústily k další měnové reformě. Rozdíl mezi těmito dosavadními reformami je, že znehodnocení koruny a zničení materiálních hodnot po 2. světové válce je v porovnání s 1. světovou válkou daleko větší.

Konec války si lidé spojovali s obrovskými nadějemi, které netrvaly dlouho. Již v letech 1948-1953 se stala určujícím rysem hospodářsko-politického vývoje ČSR výstavba základů komunistického režimu. Přibližně do konce roku 1952 bylo upouštěno od modelu smíšené ekonomiky, která byla postupně vytlačována systémem direktivního hospodářství. To se logicky také významně dotklo české měny a následovala měnová reforma v roce 1953, která probíhala dle hesla, že nový systém nemůže převzít „nic z minula“ a musí převzít sovětský model jako „čistý model“. Centrálně plánovaná ekonomika u nás byla praktikována po čtyři desetiletí.

Důležitým historickým předělem pro dějiny Československa byl den 17. listopadu 1989, který přinesl sametovou revoluci a znamenal pád komunistického režimu, a následné zapříčinění konce centrálního plánování. Následovala snaha o přechod k tržnímu plánování, protože dle programového prohlášení vlády je pouze trh schopen zabezpečit ekonomickou racionalitu, přičemž „tím, že jednotlivec sleduje své vlastní zájmy, může nejlépe přispět k blahobytu ostatních jednotlivců.“.

Dnem 31. prosince 1992 zanikla Československá federativní republika a k 1. lednu 1993 vznikly dva samostatné státy. Tato důležitá událost novodobých dějin zapříčinila další měnovou odluku. Zánikem československé koruny došlo k přerušení

z hlediska ekonomiky nejdůležitějšího pojítka mezi Českem a Slovenskem. Skončila tak třicetiosmidenní epizoda česko-slovenské měnové unie. Poslední měnovou reformou v historii Československa ale osud měny nekončí.

Nejvýznamnějším zásahem do kurzu české koruny byly události z roku 1997, kdy Česko trpělo transformačními neduhy, nestabilitou soukromého bankovního sektoru, který se stále utvářel a také tunelováním fondů. Tyto události společně se situací v jihovýchodní Asii zapříčinily měnovou krizi a následně změnu kurzového režimu z fixního měnového kurzu na floating, což bylo nutné vzhledem k prolomení hranice oscilace. Po zhodnocení kurzu se dá konstatovat, že šlo spíše o krizi kurzového režimu než o krizi kurzu.

Rok 1997 byl kromě roku krize kurzového režimu také rokem politické nestability a historicky vůbec prvního pádu vlády v České republice. Česká koruna historicky oslabila vůči koruně slovenské, natolik, že se 100 slovenských korun pořídilo za 102,642 českých korun. Kurz marky, se kterou byl kurz koruny spojen v letech 1993–1997, po demisi kabinetu oslabil o 2,016 %. Lze tedy tvrdit, že se jednalo spíše než o otřes měnový, otřes politický.

V roce 1999 začalo platit euro v devizové podobě. Počáteční kurz byl stanoven na 35,226 korun za euro. Dne 25. 3. 1999 koruna dosáhla svého minima vůči euru a to 38,6 korun za euro. Od „startovacího“ kurzu eura tedy česká koruna za tři měsíce oslabila o 8,74 %. Nejslabším okamžikem v historii české měny je den 27. října 2000, kdy se za dolar platilo 42,127 korun. Koruna tedy od ledna do října roku 2000 oslabila o 17,6 %.

V historii české koruny byly zaznamenány dosud tři vlny posilování. První vlna v roce 2001, další v roce 2002 a 2008. Česká koruna v roce 2001 posílila oproti euru meziročně o 4 koruny. Procentuálně činí apreciaci 10,15 % od začátku roku 2001 do 19. prosince téhož roku, kdy byla koruna v roce 2001 nejsilnější. Ve vztahu k dolaru měla koruna v předešlých letech tendence v průběhu roku spíše oslabovat, ale v roce 2001 posílila o 13,53 %. Ve zmíněné roky byl tlak na apreciaci pro nadhodnocení koruny hlavně z řad exportérů, protože silná koruna prodražovala jejich zboží a snižovala tak konkurenceschopnost zdejších výrobků na globálních trzích. Jednalo se o napjaté okamžiky, obzvláště v roce 2002. Koruna opět příliš rychle posilovala. V případě eura apreciovala od konce roku 2001 do léta roku 2002 o téměř 13%, v případě dolaru je

posilování ještě výraznější. Ve stejném období vzrostl kurz koruny vůči dolaru dokonce o 22,13 %. ČNB byla na tento prudký nárůst nucena zareagovat. Verbální intervence byly řešením nepříliš účinným a krátkodobým. ČNB tedy opakovaně snížila úrokové sazby, nejprve v lednu a únoru o čtvrt procenta, v dubnu o půl procenta a v červenci dokonce o 0,75 %. Zároveň poprvé a naposledy využila intervence na devizovém trhu pro oslabení koruny. Radikálnější snížení úrokových sazeb v červenci roku 2008 společně s devizovými intervencemi zapříčinil, že se trend dlouhodobého posilování koruny zastavil.

V průběhu roku 2003 měla koruna tendenci spíše oslabovat. Od ledna do konce roku 2003 koruna vůči euru oslabila o 3,038 %. Na přelomu ledna a února se koruna krátkodobě obchodovala dokonce na úrovni 33 CZK/EUR. Koruna začala apreciovat v půlce března roku 2004 a vstup do EU pomohl opětovnému nastartování trendu posilování koruny. Po vstupu do EU koruna posílila vůči euru o 4,25 % a kurz se po dvou letech dostal pod hranici 31 korun za euro.

V roce 2008 nastala poslední vlna rychlého posilování. Kurz koruny prolomil hranici 15 korun za dolar a dne 22. 7. 2008 dokonce posílil na rekordních 14,454 korun za dolar, což je nejsilnější kurz v historii České republiky vůči této měně. Koruna tak ve velmi krátké době od začátku června do druhé třetiny července posílila o 10,34 %. Maximum koruny k euru, řadíme též do tohoto období, konkrétně do 21. července 2008, kdy koruna posílila na rekordních 22,97 korun za euro. Koruna tedy od počátku roku apreciovala vůči euru o více než 12 % a vůči dolaru dokonce o více než 19 %. Na rychlé posilování české koruny tentokrát zareagovala ČNB pouze radikálním snížením úrokových sazeb opět ve čtyřech vlnách. Nejprve v únoru roku 2008, poté snížení v srpnu o 0,25 %, na které koruna konečně zareagovala depreciací vůči oběma měnám. Další snížení následovalo v listopadu o 0,75 % a změny úrokových sazeb završuje snížení o 0,5 % v prosinci téhož roku.

Co se týče pádu vlády, tak historie České republiky zaznamenala dosud tři. Zatím k poslednímu došlo 23. března 2009, kdy Česká republika předsedala Evropské unii, tedy v nejméně vhodné dobu. Česká republika není velká země, tudíž by svět věnoval zhroucení naší vlády pramalou pozornost, ale v důsledku evropského předsednictví dopad na naši měnu být mohl. A jak to tedy nakonec bylo? Reakce koruny na pád vlády byla mírná. Česká koruna sice oslabila, ale ne tolik, kolik by se očekávalo vzhledem k závažnosti zprávy. Bezprostředně následující den nastalo oslabení o 0,72 % a do konce

měsíce o 2,4 % k euru. Ovšem od dubna česká koruna opět apreciovala. Nejpravděpodobnějším vysvětlením je, že opozice uvedla, že tehdejší Topolánkova vláda může vládnout až do června, kdy předsednictví České republiky končí. Koruna se tedy stávala opět silnější, protože si obchodníci uvědomili, že politická situace hospodářskou neovlivní, ba naopak, že úřednická vláda je lepším hospodářem. Nejzávažnější dopad měla tato událost tedy politický. Co se týče měnové politiky, tak Česká republika byla načas investory opět zařazena k zemím východního bloku a světově ztratila na kreditu.

Řecko, jež je dlouholetým členem Evropské unie, je zároveň klasickým příkladem, kam až může vést vládní populismus. Přestože byl předseda vlády Papandreu ekonomem, převážila u něho touha zalíbit se voličům a tvorbou pracovních míst ve státní správě na úkor soukromého sektoru si zajišťoval voliče, kteří se stali závislí na vládě. Krize naplno propukla v roce 2010 a česká koruna zažila pád k ostatním měnám. Byla považována společně s dalšími středoevropskými měnami za rizikové aktivum. V tomto důsledku klesala rychleji, než euro, které bylo postiženo prioritně a vůči dolaru kleslo o 11, 16 % za měsíc. V květnu, kdy řecká krize propukla naplno, nebyl dopad na českou korunu ve vztahu k euru příliš výrazný. Kurz byl proměnlivý a koruna v květnu dosáhla svého minima 26, 02, což je od začátku dubna oslabení maximálně o 2, 5 %. Znatelnější je dopad krize ve vztahu k americkému dolaru. Zatímco v dubnu se kurz pohyboval v průměru kolem 18, 873 korun, v květnu se tento průměr zvedl téměř o dvě koruny. Koruna oslabovala natolik, až od dubna do června oslabila vůči dolaru o 15, 17 %. Dne 6. května 2012 se konaly neúspěšně řecké předčasné volby a koruna po nich dosáhla svého čtyřměsíčního minima vůči euru. Druhé řecké volby se konaly 17. 6. 2012 a zvítězila v nich strana preferující úspornou politiku, což bylo dobrou zprávou pro celou EU. Koruna po těchto volbách bezprostředně posílila vůči euru o 0, 54 % a vůči dolaru o 0, 9 %. Posilování však ani v jednom případě nevydrželo dlouho. Koruna týden od voleb oslabila oproti hodnotě před volbami o 1, 42 % vůči euru a 2, 41 % vůči dolaru.

Domácí měna je dlouhodobě investory vnímána jako spolehlivá. Dokonce bývá velebena jako „bezpečný přístav“, neboť na rozdíl od dalších středoevropských měn, maďarského forintu a polského zlotého, tolik nepodléhá výkyvům.

6. Závěr

Kurz je důležitým faktorem hodnocení výkonnosti ekonomiky dané země. Navíc je spojován v podvědomí lidí s celkovým stavem hospodářství a v prvních letech vzniku republiky podle něho občané hodnotili také celkovou úspěšnost transformace.

Český finanční systém je dnes považován za stabilní. Je to i díky tomu, že stojí na základech, které mu dává všeobecně uznávaná a důvěryhodná měna, která má kořeny v měnové odluce, jež v České republice byla provedena hladce, což je velmi vzácné. Kurz byl vnímán jako jediná jistota.

Koruna jako transakční jednotka funguje dobře a má vysokou kredibilitu. K jejímu zdraví pomáhá hlavně zodpovědná měnová politika České národní banky. Občas je česká měna přirovnávána ke švýcarskému franku, který se považuje za bezpečný přístav světového formátu, kam se investoři uchylují v dobách nejistoty. Toto přirovnání není příliš na místě. Koruna by se mohla stát vyhledávaným cílem finančníků, pokud by měla dostatek času. Budování světového statutu silné a spolehlivé měny bude trvat déle než dvě desetiletí. Otázkou je, zda koruna bude mít dostatek času si takové postavení vybudovat nebo zda jí nahradí v českých domácnostech euro.

7. Zdroje:

ČAPEK, Aleš, KOTULAN, Antonín a DĚDEK, Oldřich. *Otázky měnové spolupráce mezi nástupnickými státy ČSFR*. Praha: Státní banka československá, 1992. 47 s. Výzkumné publikace Institutu ekonomie Státní banky československé; Č. 1.

ČECHUROVÁ, Jana. *Alois Rašín: dramatický život českého politika*. Vyd. 1. Praha: Argo, 1997. 173 s., [8] s. il. a portrétů. ISBN 80-7203-061-2.

DĚDEK, Oldřich. *Měnový otřes '97*. Praha: Česká národní banka, Sekce měnová, 2000. 82 s. Výzkumné publikace; č. 15. ISBN 80-238-5460-7.

FAJMON, Hynek, ed. *Cesta České republiky do Evropské unie*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2004. 170 s., iv s. obr. příl. ISBN 80-7325-045-4.

HAD, Miloslav a URBAN, Luděk. *Evropská společenství: první pilíř Evropské unie*. 2., rozš. a upr. vyd. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky ve spolupráci s Asociací pro studium mezinárodních vztahů v Edičním oddělení Ústavu mezinárodních vztahů, 2000. 165 s. ISBN 80-85864-88-6.

HÁSKOVÁ, Jarmila aj. *Československé bankovky, státočky a mince 1919-1992*. 1. vyd. Praha: Lunarion, 1993. 128 s. ISBN 80-85774-05-4.

HRDÁ, Alena aj. *Bankovky a mince České národní banky 1993-1994*. 1. vyd. Praha: Nuga, 1994. 110 s. Encyclopaedia Bohemica. ISBN 80-85903-00-8.

KLAUS, Václav. *Cesta k tržní ekonomice: (výběr z článků, projevů a přednášek v zahraničí) = A road to market economy: (selected articles, speeches and lectures held abroad)*. Praha: TOP Agency, 1991. 81 s. Týdeník obchodu a podnikání.

KLAUS, Václav, KOČÁRNÍK, Ivan a DYBA, Karel. *Tři roky od měnové krize: sborník textů: č. 5/2000*. Vyd. 1. Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku, 2000. 87 s. ISBN 80-902795-3-8.

KOHOUT, Pavel. *Finance po krizi: důsledky hospodářské recese a co bude dál*. 2., rozš. vyd. Praha: Grada, 2010. 266 s. Finanční trhy a instituce. ISBN 978-80-247-3583-2.

Košický vládní program: *program nové čs. vlády Národní fronty Čechů a Slováků*. 5. vyd. (ve Svobodě 3. vyd.). Praha: Svoboda, 1984. 35 s.

LACINA, Vlastislav. *Formování československé ekonomiky 1918-1923*. 1. vyd. Praha: Academia, 1990. 249 s. ISBN 80-200-0199-9.

LOUŽEK, Marek, ed. *Fenomén Stalin: náhoda, nebo nevyhnutelnost?; Padesát let od měnové reformy: sborník textů*. Vyd. 1. Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku, 2003. 146 s. Ekonomika, právo, politika, č. 26/2003. ISBN 80-86547-26-4.

Měnové systémy na území Českých zemí 1892-1993: sborník z konference v Opavě 22. a 23. března 1994. Vyd. 1. Opava: Ústav historie a muzeologie FPF Slezské univerzity Opava, 1995. 182 s. ISBN 80-85879-23-9.

NĚMEČKOVÁ, Věra. *Naše měna a peníze v zajetí politiky 1938-1947: o československé měnové reformě 1945.* 1. vyd. Praha: Libri, 2008. 167 s., [16] s. barev. obr. příl. Otazníky našich dějin; sv. 15. ISBN 978-80-7277-362-6.

PROKOP, Ladislav. *Příprava a průběh měnové odluky v České republice v r. 1993.* Praha: Institut ekonomie České národní banky, 1994. 104 s. Výzkumné publikace; č. 28.

PRŮCHA, Václav, ed. a OLŠOVSKÝ, Rudolf, ed. *Stručný hospodářský vývoj Československa do roku 1955.* 1. vyd. Praha: Svoboda, 1969. 579

RAŠÍN, Alois. *Můj finanční plán.* Praha: Pražská akciová tiskárna, 1920. 208 s.

RAŠÍN, Alois. *Finanční a hospodářská politika československá do konce r. 1921.* V Praze: Pražská akciová tiskárna, 1922. 147 s., 4 l. obr. příl. Národohospodářská knihovna; roč. 1, sv. 4.

ROSSITER, Tony, ed. a PAJAS, Petr, ed. *O Evropské unii.* Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2000. 179 s. ISBN 80-86345-04-1.

SURGA, Leopold a PEKÁREK, Jiří. *České bankovky a mince 1993-1998.* 1. vyd. Pacov: NUGA, 1998. 170 s. ISBN 80-85903-09-1.

ŠOUŠA, Jiří a ŠŮLA, Jaroslav. *Peníze v proměnách moderní doby: tvorba československých bankovek v letech 1945-1989.* Vyd. 1. Praha: Nová tiskárna Pelhřimov, 2006. 369 s., [8] s. barev. obr. příl. ISBN 80-86559-60-2.

ŠŮLA, Jaroslav. *Budování československé měny po první světové válce.* Hradec Králové: Pobočka Čes. numismatické společ., 1979. 47, [1] s. – naskenovaná verze

VENCOVSKÝ, František. *Měnová politika v české historii.* Praha: Česká národní banka, 2001. 95 s. ISBN 80-238-7796-8.

VENCOVSKÝ, František a kol. *Dějiny měnových teorií na českém území.* Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2005. 485 s. ISBN 80-245-0992-X.

VENCOVSKÝ, František. *Vzestupy a propady československé koruny: historie československých měnových poměrů 1918-1992.* Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2003. 227 s., [16] s. obr. příl. ISBN 80-245-0497-9.

Elektronické zdroje

20 let české koruny: Kdo zachránil českou měnu?. *Česká televize* [online]. 7.2. 2013. [cit. 2013-02-12]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/213359-kdo-zachranil-ceskou-menu>>

Česká národní banka. Kurzy devizového trhu [on-line] Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/denni_kurz.jsp>

Český statistický úřad. Výsledky referend a statistika [on-line]. Publikováno 2002. [cit. 2013-01-20]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/vysledky_referend_a_statistika>

E15.cz [online]. Publikováno 2012. [cit. 2012-12-20].
Podvody v ODS vedly v 1997 k rozpadu strany a nástupu ČSSD. Dostupné z WWW: <<http://zpravy.e15.cz/domaci/politika/podvody-v-ods-vedly-v-1997-k-rozpadu-strany-a-nastupu-cssd-935218>>

FRAIT, Jan. Reálný měnový kurs, kursová politika a hospodářský růst v České republice. *Bankovníctví*, 2000, 8(5), s. 27-29. ISSN 1212-4273, dostupné pouze z PC v Národní knihovně.

Ihned.cz Publikováno 2012. [cit. 2012-12-20]. Řecké volby vyhrála Nová demokracie. Chceme zůstat v eurozóně, řekl šéf strany. Dostupné z WWW: <<http://zpravy.ihned.cz/c1-56177760-zive-recke-volby-vyhrala-nova-demokracie-chceme-zustat-v-eurozone-rekl-sef-strany>>

KYSILKA, P.: *Měnová odluka provedená v roce 1993*. In Sborník příspěvků z konference 20 let finančních a bankovních reforem v České republice [cit. 22.10.2012] [on-line] 104 s. <<http://f1.vse.cz/wp-content/uploads/2008/04/Sbornik-z-konference.pdf>>

HORČICOVÁ, M.: *Je těsné sepětí měn České a Slovenské republiky schůdné*. [cit. 2.1.2013] [on-line] 10 s. (PDF) Dostupný z www <http://journal.fsv.cuni.cz/storage/2818_199211mh.pdf>

Patriaonline.cz [online], [cit. 2012-12-20]. Forex historie- kurzy. Dostupné z WWW: <<http://www.patria.cz/kurzy/historie/meny.html>>

Poslanecká sněmovna parlamentu české republiky: digitální repozitář. [online]. 24. 3. 2009. [cit. 2013-01-02]. Dostupné z: <<http://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/053schuz/s053026.htm>>

SINGER M.: *Česká ekonomika a krize*. [cit. 21.1.2013]. [on-line] 74.s. (PDF) Dostupný z www. <http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/singer_20100115_khk_plzen.pdf>

TOŠOVSKÝ, J.: *První zkušenosti s působením systému vnitřní směnitelnosti koruny* In Finance a úvěr 8/1991, ročník 41, [cit.2.1.2013] [on-line]. Dostupné z http://journal.fsv.cuni.cz/storage/509_199108jt.pdf

8. Přílohy

Příloha č. 1 – Tabulky kurzů devizového trhu – měsíční průměry

Příloha č. 2 – Podoba bankovek v historii Československé a České republiky

Průměrné kurzy devizového trhu, EUR

rok	leden	únor	březen	duben	květen	červen	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec
1999	35,638	37,715	37,989	37,997	37,692	37,152	36,521	36,415	36,356	36,587	36,403	36,054
2000	36,025	35,709	35,595	36,31	36,555	36,017	35,619	35,356	35,425	35,275	34,617	34,817
2001	35,139	34,64	34,601	34,55	34,382	33,975	33,855	34,034	34,188	33,562	33,325	32,592
2002	32,078	31,789	31,388	30,356	30,558	30,295	29,749	30,796	30,193	30,653	30,756	31,192
2003	31,49	31,645	31,758	31,625	31,391	31,41	31,877	32,289	32,354	31,985	31,974	32,313
2004	32,723	32,857	32,984	32,514	31,974	31,614	31,521	31,634	31,6	31,484	31,287	30,647
2005	30,31	29,961	29,782	30,13	30,216	30,032	30,191	29,592	29,305	29,677	29,261	28,975
2006	28,721	28,409	28,65	28,508	28,271	28,385	28,445	28,193	28,38	28,29	28,03	27,777
2007	27,841	28,231	28,055	28,01	28,231	28,545	28,33	27,858	27,573	27,336	26,731	26,3
2008	26,051	25,376	25,221	25,067	25,098	24,314	23,529	24,286	24,497	24,787	25,183	26,106
2009	27,169	28,459	27,229	26,76	26,738	26,545	25,787	25,649	25,349	25,836	25,827	26,076
2010	26,136	25,976	25,54	25,313	25,666	25,78	25,305	24,807	24,651	24,526	24,637	25,165
2011	24,449	24,276	24,392	24,291	24,383	24,285	24,341	24,273	24,557	24,848	25,453	25,515
2012	25,532	25,041	24,676	24,799	25,322	25,641	25,434	25,02	24,731	24,938	25,365	25,216
2013	25,563											

Zdroj: Vlastní zpracování, data: Česká národní banka

Průměrné kurzy devizového trhu, USD

rok	Leden	Únor	Březen	Duben	Květen	Červen	Červenec	Srpen	Září	Říjen	Listopad	Prosinec
1991	27,647	27,244	28,74	29,943	30,116	30,875	31,003	30,53	30,031	29,885	29,164	28,553
1992	28,361	28,782	29,159	29,061	28,836	28,425	27,605	27,253	27,185	27,382	28,539	28,589
1993	28,927	29,026	29,041	28,501	28,61	29,072	29,827	29,667	28,828	28,913	29,643	29,764
1994	30,122	30,074	29,589	29,63	29,207	28,894	28,172	28,123	27,98	27,636	27,778	28,218
1995	27,762	27,396	26,223	25,853	26,237	26,139	26,01	26,638	26,928	26,313	26,323	26,658
1996	26,967	27,069	27,263	27,496	27,706	27,804	27,103	26,519	26,535	27,104	26,836	27,34
1997	27,516	28,166	29,203	29,861	31,022	32,375	33,576	34,244	33,634	32,917	33,14	34,729
1998	35,357	34,541	33,998	33,784	32,519	33,273	31,944	32,163	30,725	29,244	29,762	30,064
1999	30,656	33,597	34,845	35,465	35,434	35,762	35,305	34,305	34,635	34,077	35,12	35,63
2000	35,45	36,253	36,844	38,226	40,319	37,979	37,871	39,004	40,658	41,125	40,475	38,942
2001	37,425	37,551	37,955	38,727	39,27	39,777	39,335	37,87	37,559	37,009	37,475	36,475
2002	36,325	36,539	35,844	34,269	33,313	31,726	29,959	31,495	30,787	31,236	30,716	30,654
2003	29,653	29,374	29,393	29,157	27,095	26,936	28,035	28,999	28,849	27,354	27,343	26,32
2004	25,949	25,985	26,902	27,117	26,633	26,048	25,709	25,984	25,876	25,233	24,091	22,87
2005	23,102	23,024	22,585	23,288	23,809	24,688	25,05	24,073	23,896	24,715	24,82	24,439
2006	23,733	23,796	23,834	23,251	22,138	22,441	22,441	22,007	22,297	22,433	21,754	21,022
2007	21,419	21,593	21,189	20,731	20,899	21,272	20,641	20,45	19,866	19,218	18,206	18,04
2008	17,702	17,21	16,249	15,916	16,122	15,634	14,92	16,226	17,052	18,578	19,773	19,478
2009	20,535	22,261	20,886	20,293	19,571	18,938	18,293	17,975	17,415	17,435	17,315	17,839
2010	18,313	18,981	18,822	18,873	20,435	21,119	19,789	19,243	18,901	17,642	18,033	19,028
2011	18,308	17,786	17,424	16,817	16,999	16,88	17,079	16,921	17,834	18,163	18,775	19,365
2012	19,787	18,938	18,693	18,849	19,824	20,47	20,718	20,179	19,246	19,221	19,775	19,23
2013	19,238											

Zdroj: Vlastní zpracování, data: Česká národní banka

Průměrné kurzy devizového trhu, SKK

rok	Leden	Únor	Březen	Duben	Květen	Červen	Červenec	Srpen	Září	Říjen	Listopad	Prosinec
1991												
1992												
1993												
1994												
1995										89,228	89,411	89,756
1996	90,183	90,247	90,579	90,506	89,424	89,607	88,249	87,386	86,442	86,981	86,773	86,425
1997	85,367	86,039	87,932	89,741	92,705	96,717	98,315	98,292	97,66	97,691	98,845	100,582
1998	100,596	97,708	97,01	96,547	95,004	95,591	91,438	91,17	87,928	81,133	82,484	83,041
1999	83,284	87,656	85,599	84,645	82,308	81,669	81,144	81,612	83,099	83,845	84,142	84,699
2000	85,095	84,484	85,464	87,344	85,658	84,917	83,744	83,143	82,428	80,701	80,591	80,065
2001	80,386	79,241	79,149	79,511	79,605	79,309	79,435	78,939	78,537	76,978	77,225	75,606
2002	75,471	75,3	74,817	72,765	71,009	68,341	66,86	70,124	70,35	73,293	74,022	74,674
2003	75,632	75,373	76,089	77,078	76,334	75,666	76,242	76,958	77,981	77,451	77,784	78,566
2004	80,339	81,03	81,653	80,992	79,61	79,184	78,983	78,866	78,902	78,713	79,101	78,811
2005	78,566	78,753	77,781	76,803	77,47	77,906	77,471	76,459	76,225	76,254	75,656	76,508
2006	76,604	75,978	76,448	76,257	75,211	74,578	74,122	74,841	75,675	76,874	78,101	79,442
2007	80,105	81,853	82,985	83,648	83,68	83,963	85,068	82,903	81,508	81,303	80,443	78,768
2008	77,662	76,701	77,58	77,435	79,861	80,185	77,607	80,064	80,893	81,381	82,88	86,456

Zdroj: Vlastní zpracování, data: Česká národní banka

Státovky 1. emise ČSR

1 Kč – 15. 4. 1919

5 Kč – 15. 4. 1919

10 Kčs – 15. 4. 1919

20 Kč – 15. 4. 1919

50 Kčs – 15. 4. 1919

100 Kčs – 15. 4. 1919

500 Kčs – 15. 4. 1919

1000 Kčs – 15. 4. 1919

5000 Kčs - 15. 4. 1919

Státovky 2. emise

100 Kčs – 14. 1. 1920

5000 Kčs – 6. 7. 1920

5 Kčs – 28. 9. 1921

50 Kčs – 12. 7. 1922

500 Kčs – 6. 10. 1923

20 Kč – 1. 10. 1926

10 Kčs – 2. 1. 1927

500 Kčs – 2. 5. 1929

Bankovky Národní banky československé

50 Kčs – 1. 10. 1929

100 Kčs - 10. 1. 1931

1000 Kčs – 8. 4. 1932

1000 Kčs – 25. 5. 1934

Čechy a Morava 1939 – 1945

1 K b. I. (1938/40)

5 K b. I. (1938/40)

1 K b. I. (1940)

5 K b. I. (1940)

100 K - 20. 8. 1940 I. vydání

50 K - 12. 9. 1940

500 K - 24. 2. 1942

10 K - 8. 7. 1942

1000 K - 24. 10. 1942

20 K - 24. 1. 1944

5000 K - 24. 2. 1944

50 K - 25. 9. 1944

Republika Československá 1944 – 1945

Korunové poukázky

1 K 1944

6 K 1944

20 K 1944

100 K 1944

500 K 1944

1000 K 1944

Republika Československá 1945 – 1953

Státovky „Londýnské emise“

5 Kčs b.I. (1945)

10 Kčs b. I. (1945)

20 Kčs b. I. (1945)

50 Kč b. I. (1945)

100 Kčs b. I. (1945)

500 Kčs b. I. (1945)

1000 Kčs b. I. (1945)

Bankovky a státovky

100 Kčs – 16. 5. 1945

1000 Kčs – 16. 5. 1945

5000 Kčs – 1. 11. 1945

50 Kčs – 3. 7. 1948

5 Kčs – 25. 1. 1949

20 Kčs – 1. 5. 1949

10 Kčs – 4. 4. 1950

50 Kčs – 29. 8. 1950

Republika Československá 1953 – 1960

Československá socialistická republika 1960 – 1990

Česká a Slovenská federativní republika 1990 – 1993

1 Kčs – 1953

3 Kčs – 1953

5 Kčs – 1953

10 Kčs – 1953

25 Kčs – 1953

50 Kč – 1953

100 Kčs – 1953

25 Kčs – 1958

10 Kčs – 1960

3 Kčs – 1961

5 Kčs – 1961

25 Kčs – 1961

100 Kčs – 1961

50 Kčs – 1964

20 Kčs – 1970

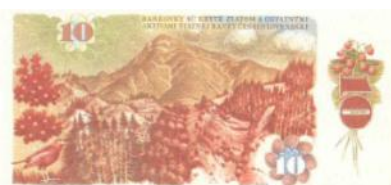
500 Kč – 1973

1000 Kčs - 1985

10 Kčs – 1986

50 Kčs – 1987

20 Kčs – 1988

100 Kčs – 1989

Česká republika

100 Kč/Kčs 1961 kolkovaná

500 Kč/Kčs 1973 kolkovaná

1000 Kč/Kčs 1985 kolkovaná

50 Kč – 1993

100 Kč - 1993

200 Kč - 1993

500 Kč – 1993

1000 Kč – 1993

5000 Kč - 1993

20 Kč – 1994

2000 Kč – 1996

Zdroj: HÁSKOVÁ, Jarmila aj. *Československé bankovky, státovky a mince 1919-1992*